

BONO

SIA BONO
FSC FM grupas sertifikāta

Mežu apsaimniekošanas plāns
2026-2031 gadam

Veiktās izmaiņas

Datums	Izmaiņu veicējs	Apraksts	Versija
02.07.2026.	Raitis Latvelis, Konsultants Edgars Birks, atbildīgā persona par FSC sertifikācijas uzturēšanu	Sagatavota pirmā Mežu apsaimniekošanas plāna versija	1.0

Saturs

Ievads.....	5
1. Īpašuma apraksts.....	6
1.1 Mežaudžu raksturojums	7
1.2 Pieguļošo zemju apraksts	9
1.2.1 Teritoriālais izvietojums	9
1.2.2 Klimatiskie apstākļi	9
1.2.3 Meži	9
1.2.4 Sociālekonomiskie apstākļi.....	9
1.3 Dabas aizsardzības teritorijas un to apsaimniekošana	10
1.3.1 Aizsargājamās dabas teritorijas.....	10
1.3.2 Dabas aizsardzībai novirzītās platības – aizsargājamo teritoriju tīkls (ATT)	10
1.3.3 Augstvērtīgo mežu apsaimniekošanas saistošie tiesību akti	14
1.3.4 Apdraudētās sugas un to dzīvotnes	15
1.3.5 Objekti ar kultūrvēsturisku un/vai arheoloģisku vērtību	15
1.4 Meža ekoloģiskās funkcijas.....	16
1.5 Nekoksnes meža resursi	17
1.6 Faunas (dzīvnieku valsts) apraksts	20
1.7 Fitosanitārais stāvoklis	20
1.7.1 Egļu astoņzobu mizgraužu bojājumi.....	20
1.7.2 Briežu dzimtas dzīvnieku nodarītie jaunaudžu bojājumi	22
1.8 Uzņēmuma ilgtermiņa mērķi.....	25
1.8.1 Ekonomiskie	25
1.8.2 Vides	25
1.8.3 Sociālie.....	25
1.9 Ilgtermiņa mērķu sasniegšanas paņēmieni	26
1.9.1 Ekonomisko mērķu sasniegšanas paņēmieni	26
1.9.2 Vides mērķu sasniegšanas paņēmieni	26
1.9.3 Sociālie mērķu sasniegšanas paņēmieni.....	26
2. Mežu apsaimniekošanas sistēmas apraksts	26
2.1 Apmācības.....	26
2.2 Darba aizsardzība	27
2.3 Meža darbu monitorings.....	27
2.3.1 Atjaunošana, agrotehniskā kopšana, jaunaudžu kopšana	27
2.3.2 Galvenā cirte un krājas kopšanas cirte	28
2.4 Koku ciršana.....	28
2.5 Slapjo mežu apsaimniekošana.....	29
2.6 Meža kopšana un atjaunošana	29
2.7 Mežizstrādē lietotā tehnika un tehnoloģija	30
2.8 Nosacījumi mežizstrādes darbībās	30
2.9 Meža zemju transformāciju par plantācijām vai nemeža zemēm	31
2.10 standarta prasību salīdzinājums.....	31
3. Ikgadējā mežizstrādes apjoma un sugu izvēles pamatojums	32
4. Meža augšanas dinamika un monitorings	34
4.1 Koksnes ieguves apjoms	34
4.2 Nelegālā mežizstrāde.....	34

4.3	Meža faunas sastāva izmaiņas	35
4.3.1	Mežu atjaunošana 2025 , ha	35
4.4	Meža veselības stāvoklis	35
4.4.1	Mežu kopšana 2025 , ha.....	35
4.4.2	Mežaudžu bojājumu mazināšana 2025 , ha.....	35
4.4.3	Mežaudžu bojājumu preventīvie pasākumi 2025 , ha	35
4.4.4	Teritorijas, kurās konstatētas invazīvas sugas 2025 , ha	35
4.5	Medījamo dzīvnieku skaita dinamika.....	36
4.5.1	Aļņu (Alces alces) skaita dinamika Latvijā.....	36
4.5.2	Mežacūku (Sus scrofa) skaita dinamika Latvijā	36
4.5.3	Staltbriežu (Cervus elaphus) skaita dinamika Latvijā.....	37
4.5.4	Stirnu (Capreolus capreolus) skaita dinamika Latvijā	37
4.6	Aizsargājamo teritoriju tīkls (AAT), monitorings un uzraudzība.....	38
4.6.1	Monitorings.....	38
4.6.2	Aizsargājamo teritoriju tīkls.....	38
4.6.3	Aizsargājamo teritoriju tīkla izveides principi	38
4.6.4	Īpaši saglabājamo vērtību (ĪSV) identificēšana un uzraudzība	38
4.6.5	Aizsargājamo teritoriju tīkla (ATT) un īpaši saglabājamo vērtību uzraudzība	39
4.7	Sociālā ietekme	39
4.7.1	Sūdzības.....	40
4.7.2	Nodarbinātība.....	40
4.7.3	Meža apsaimniekošanas un mežizstrādes darbu sociālā ietekme	40
4.8	Izmaksas, darba ražīgums un efektivitāte.....	40
5.	Vides aizsardzības pasākumi	41
5.1	Saglabājamie koki un meža struktūras	41
5.2	Sezonālie aizsardzības pasākumi.....	41
5.3	Ugunsdrošība.....	41
6.	Kopējais MAP monitorings un novērtēšana	44
7.	Pielikumi.....	45
1.	pielikums Saistošo starptautisko vienošanos un normatīvo aktu saraksts.....	46
2.	pielikums Vadlīnijas. procedūras un instrukcijas.....	49
I.	Vadlīnijas biomasas un saglabājamo koku atstāšanai cīsmā	49
A.	Saglabājamo koku atstāšana cīsmā	49
B.	Kritalu un sausstāvošo koku atstāšana cīsmā	49
C.	Ekoloģisko vērtību izvietojums	50
II.	Vadlīnijas ūdeņu aizsardzībai meža darbos	51
III.	Vadlīnijas meža autoceļu būvniecībā. uzturēšanā un slēgšanā	52
IV.	Meža platību kartēšanas un zemes robežu marķēšanas procedūra	53
V.	Vadlīnijas augsnes bojājumu minimizēšanai	55
VI.	Prasības vides piesārņojuma samazināšanai	56
VII.	Meža apsaimniekošanas vadlīnijas	58

Ievads

SIA “BONO” (turpmāk tekstā – BONO) Mežu apsaimniekošanas grupas vadītāja mežu apsaimniekošanas plāns (turpmāk tekstā – MAP) satur apsaimniekojamo mežu platību aprakstu, meža apsaimniekošanas plānošanas procesa rezultātus, meža apsaimniekošanas mērķus, resursu novērtējumu, plānotās un veiktās darbības, kā arī atsaucis uz BONO iekšējām procedūrām un noteikumiem. BONO mērķis ir apsaimniekot mežu platības, sekmējot ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu Latvijas mežos kā arī uzturēt mežu apsaimniekošanas grupas sertifikāciju kā grupas vadītājs.

MAP kopsavilkums ir pieejams publiski, pēc pieprasījuma. Par to tiek komunicēts ar sabiedrības interešu grupām ne retāk kā reizi 5 gados vai ikreiz, kad notikušas būtiskas izmaiņas meža apsaimniekošanas metodēs.

Apsaimniekošanas plāns tiek aktualizēts ne retāk kā 1 reizi gadā. MAP kopsavilkums nodrošina LR normatīvo aktu, kā arī meža apsaimniekošanas standartu prasības. Atkārtota izvērtēšana tiks veikta līdz ar katru MAP aktualizāciju.

BONO un sertifikācijas grupas biedri apņemas ievērot FSC® (licences Nr.) principus un kritērijus “FSC Pagaidu Nacionālais meža uzraudzības standarts Latvijai (FSC-STD-LVA-2023)”, kā arī visas saistošās Latvija Republikas saistošos tiesību aktus, šo apņemšanos uzņēmums pieprasa arī no visiem ārpakalpojumu sniedzējiem un ciršanas tiesību pircējiem BONO un sertifikācijas grupas biedri mežu platībās.

BONO un sertifikācijas grupas biedri uztur aktuālas FSC piegādes ķēdes procedūras, kas apraksta meža produktu realizācijas procesu un atbilstošas FSC kategorijas izmantošanu realizējot koksnes produktus.

Par šī MAP saturu atbild BONO Pilnvarotā persona Edgars Birks. Ja Jums ir radušies kādi jautājumi vai komentāri par šo MAP, lūdzam tos nosūtīt uz e-pastu: edgars.birks@lfd.eu.

Visa dokumentācija (MAP, procedūras, uzskaites reģistri, vienošanās) kas saistīta ar FSC sertifikāciju uzņēmumā tiek glabāta vismaz 5 gadus.

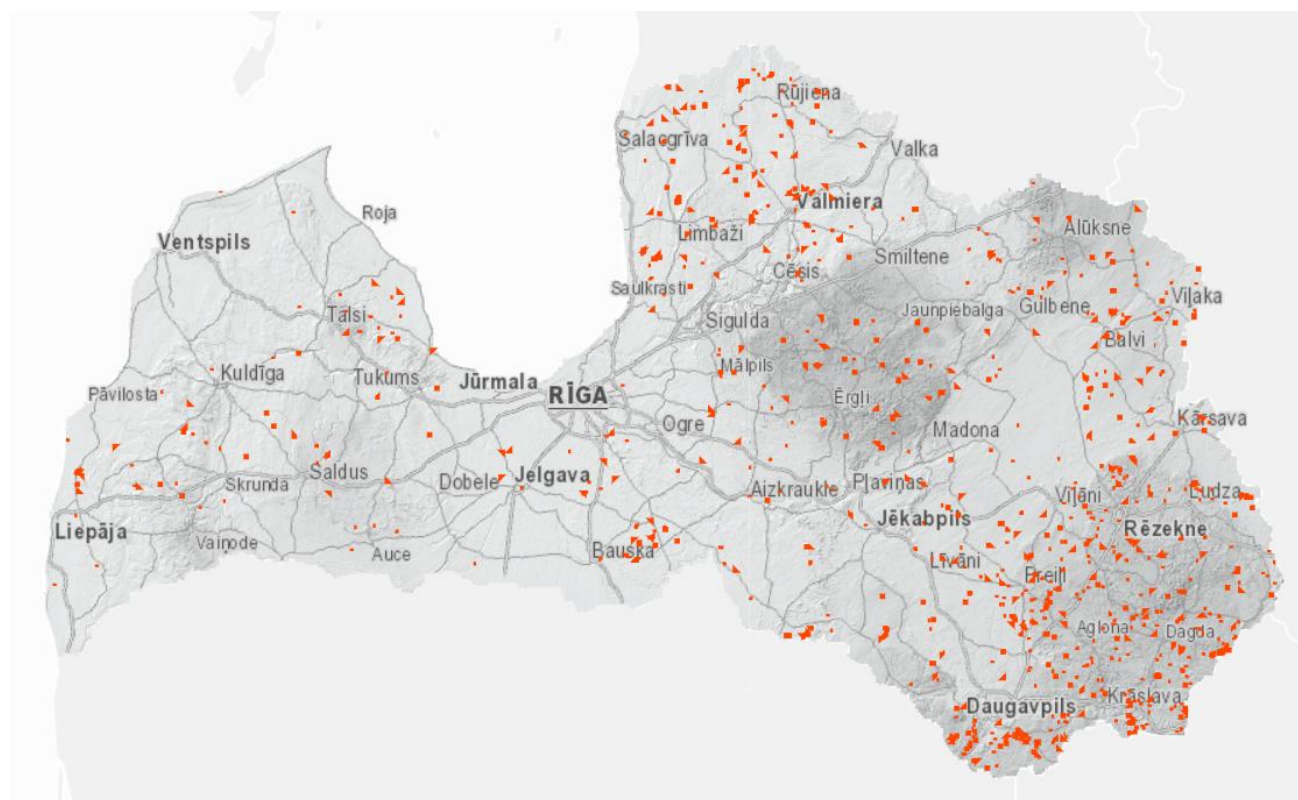
1. Īpašuma apraksts

Šajā nodaļā ir sniegta informācija par apsaimniekojamo meža resursiem, vides ierobežojumiem, zemes lietošanas un īpašuma tiesību statusu, sociālajiem un ekonomiskajiem apstākļiem, kā arī mežam pieguļošo zemju apraksts.

BONO un sertifikācijas grupas biedri apsaimnieko mežus Latvijas teritorijā.

Visas mežu teritorijas ir iekļautas FSC sertifikācijas tvērumā un netiek veiktas darbības, kas tīši pārkāpj FSC principus un kritērijus. Visi strīdi, kas ir radušies attiecībā uz īpašuma vai lietošanas tiesībām tiek dokumentēti. Uz šī MAP izveides brīdi sertifikāta tvērumā ir iekļauts 1 grupas biedrs:

Nr.	Nosaukums, adrese, reģ. Nr.	Pievienošanas datums	Izslēgšanas datums, komentāri
1	SIA Latvijas Meža Attīstības Fonds, Jur.adrese: Audēju iela 15-4, Rīga, LV-1050, Reģ. Nr. 40203475516 (MAP tekstā LMAF)	Pievienojas grupai: 15.04.2026	

1. Ilustrācija grupas dalībniekiem piederošo zemju izvietojums Latvijā

1.1 Mežaudžu raksturojums

Teritorijas sadalījums pa zemes kategorijām (ha):

	Bebru aplūdinājums	Izcirtums	Iznikusi mežaudze	Meža dzīvnieku barošanās vieta	Meža lauce	Mežaudze	Pārejas purvs	Pārplūstošs klajums	Smiltājs	Sūnu purvs	Zāļu purvs	Rekreācijas platība	Kopā
BONO	0	83,08	0	0,58	1,39	475,22	0,14	1,48	0,75	0	6,78	0	569,42
LMAF	20,86	751,83	7,71	7,89	25,53	3347,79	3,25	21,62	0,4	7,48	45,13	0,19	4239,68

Mežu sadalījums pa valdošajām sugām (ha):

	Apse	Baltalksnis	Bērzs	Egle	Melnalksnis	Priede	Cits	Kopā
BONO	75,01	103,95	192,07	39,11	20,54	41,43	3,11	475,22
LMAF	461,19	747,08	1313,04	255,84	210,92	306,55	53,17	3347,79

Teritorijas sadalījums pa augšanas apstākļu tiem (ha):

AAT	Platība, ha (2025)	
	BONO	LMAF
DAMAKSNIS	78,92	688,59
DUMBRAJS	25,68	191,14
GARSA	0,39	66,24
GRINIS	-	-
LANS	9,18	29,58
LIEKNA	-	17,12
METRAJS	-	4,3
METRU ARENIS	5,32	1,33
METRU KUDRENIS	0,25	18,09
NIEDRAJS	17,14	200,71
PLATLAPJU ARENIS	61,84	245,6
PLATLAPJU KUDRENIS	32,96	262,26
PURVAJS	1,87	64,73
SAURLAPJU ARENIS	18,0	159,97
SAURLAPJU KUDRENIS	15,33	219,51
SILS	-	0,3
SLAPJA GARSA	3,4	23,76
SLAPJAIS DAMAKSNIS	27,31	108,26
SLAPJAIS METRAJS	-	6,02
SLAPJAIS VERIS	40,82	240,05
VERIS	221,33	1554,24
VIRSU ARENIS	-	-
VIRSU KUDRENIS	-	9,75

Mežu sadalījums pa bonitātēm (ha):

	Ia	I	II	III	IV	V	Va
BONO	226,88	177,83	105,64	42,47	9,87	4,64	2,09
LMAF	1682,11	1202,55	772,08	318,28	179,76	45,16	39,74

Mežu sadalījums pa vecuma grupām (ha):

Suga	Vecuma grupa	Platība, ha (2025)	
		BONO	LMAF
Priede	Jaunaudzes	6,46	72,52
	Vidēja vecuma audzes	12,34	107,85
	Briestaudzes	15,79	83,46
	Pieaugušas audzes	6,77	41,91
	Pāraugušas audzes	0,07	0,81
Egle	Jaunaudzes	19,36	146,32
	Vidēja vecuma audzes	8,85	59,77
	Briestaudzes	7,01	27,46
	Pieaugušas audzes	3,89	21,78
	Pāraugušas audzes	0	0,51
Bērzs	Jaunaudzes	64,95	446,04
	Vidēja vecuma audzes	75,41	563,28
	Briestaudzes	15,1	127,58
	Pieaugušas audzes	32,8	156,11
	Pāraugušas audzes	3,81	20,04
Apse	Jaunaudzes	22,95	280,64
	Vidēja vecuma audzes	24,79	127,6
	Briestaudzes	12,09	14,72
	Pieaugušas audzes	1,79	15,93
	Pāraugušas audzes	13,39	22,31
Melnalksnis	Jaunaudzes	1,65	73,57
	Vidēja vecuma audzes	11,97	82,62
	Briestaudzes	2,25	28,27
	Pieaugušas audzes	4,54	20,01
	Pāraugušas audzes	0,13	6,45
Baltalksnis	Jaunaudzes	22,06	288,2
	Vidēja vecuma audzes	54,27	335,94
	Briestaudzes	5,29	27,91
	Pieaugušas audzes	8,89	39,85
	Pāraugušas audzes	13,44	55,18

1.2 Pieguļošo zemju apraksts

BONO un sertifikācijas grupas biedru mežu īpašumi lielākoties ir izvietoti Latvijas Austrumu daļā – lielākoties Latgalē un Vidzemē. Netiek plānots ierobežot īpašumu iegādes reģionus Latvijā.

1.2.1 Teritoriālais izvietojums

Latvija atrodas Ziemeļeiropā, Baltijas jūras austrumu krastā. Valsts platība ir 64 589 km². Latvijas robežas kopējais garums ir 1836 km, no tiem 1382 km ir sauszemes robeža. Tai ir sauszemes robežas ar Igauniju, Krieviju, Baltkrieviju un Lietuvu, kā arī jūras robeža ar Zviedriju, Lietuvu un Igauniju. Latvijā ūdens klāj aptuveni 2340 km² lielu platību, kas ir 3,62% no visas valsts teritorijas. Latvijā ir vairāk kā 12 000 upju ar kopgarumu apmēram 38 000 km, lielākās no tām ir Daugava, Lielupe, Gauja un Venta, kā arī ir 2256 ezeri, kas lielāki par 1 ha. Latvijas lielākie ezeri ir Lubāns, Rāznas ezers, Engures ezers un Burtnieks.

Latvijā izdala reljefa lielformas, vidējformas un mikroformas. Latvijas reljefa lielformas ir zemienes un augstienes, zemienes aizņem 60%, bet augstienes — 40% no valsts teritorijas. Galvenās augstienes ir Vidzemes augstiene, Alūksnes augstiene, Latgales augstiene, Augšzemes augstiene, Rietumkursas augstiene, Austrumkursas augstiene, Ziemeļkursas augstiene, Idumejas augstiene un Sakalas augstiene. Savukārt nozīmīgākās zemienes ir Piejūras zemene, Kursas zemene, Viduslatvijas zemene (šajā zemienē ietilpst Zemgales līdzenums), Tālavas zemene, Veļikajas zemene un Austrumlatvijas zemene.

1.2.2 Klimatiskie apstākļi

Latvija atrodas mērenajā joslā, un tās klimatu ietekmē jūras tuvums un no Atlantijas okeāna nestās gaisa masas, kā rezultātā Latvijā valda maigs un mitrs klimats un vērojama izteikta četru gadalaiku maiņa. Tā kā Latvija ir izstiepta ziemeļu—austrumu virzienā, klimats rietumos un austrumos ir nedaudz atšķirīgs. Debesis bieži ir apmākušās, vidēji 160—180 dienas gadā. Vidējais nokrišņu daudzums svārstās no 574 līdz 691 mm gadā.

Vidējā gaisa temperatūra ziemas aukstākajā mēnesī janvārī Latvijas rietumdaļā ir ap -5°C , savukārt vidējā gaisa temperatūra vasaras karstākajā mēnesī jūlijā Latvijas rietumdaļā ir ap $+17,5^{\circ}\text{C}$.

1.2.3 Meži

Mežs ir raksturīgs ainavas elements, jo aizņem apmēram 53% Latvijas platības. Latvijas klimatiskie apstākļi — bagātīgie nokrišņi, liels gaisa relatīvais mitrums, samērā garais veģetācijas periods — ir izdevīgi mežu augšanai. Latvijas mežos valdošās sugas aptuveni 51% ir skuju koku, 49% — lapu koku. Izplatītākās koku sugas ir priele (32%), bērzs (30%) un egles (19%).

1.2.4 Sociālekonomiskie apstākļi

Meža nozare lauku reģionos ir viens no nozīmīgākajiem darba devējiem, kas piedāvā darbu meža atjaunošanā un ieaudzēšanā, mežaudžu kopšanā, meža infrastruktūras uzturēšanā, mežizstrādē u.c. Tas palīdz radīt un uzturēt lauku reģionos arī netieši saistītās darba vietas (koksnes transports, koksnes pārstrāde, transporta infrastruktūras uzturēšana, tirdzniecība, sociālais serviss u.c.) Latvijā meža nozare tieši nodarbina aptuveni 44 tūkstošus cilvēku. Tā kā BONO un sertifikācijas grupas biedri savas darbības reģionā ir vieni no lielākajiem meža apsaimniekotājiem, radītajām darba iespējām ir liela nozīme bezdarba mazināšanā, sociālās aizsardzības nodrošināšanā, nodarbinātības līmeņa saglabāšanā un lauku reģionu apdzīvotības saglabāšanā.

Bezdarbnieku skaits un bezdarba līmenis Latvijā:

Reģions, pilsēta	Reģistrēto bezdarbnieku skaits 2026. gada 31.marts	Reģistrētā bezdarba līmenis (%) 2026. gada 31.marts
Rīgas statistiskais reģions	15982	3,8
Kurzemes statistiskais reģions	6490	5,3
Latgales statistiskais reģions	10409	10,3
Vidzemes statistiskais reģions	5856	4,7
Zemgales statistiskais reģions	5127	5,0
Ārzemju adrese	45	-
Valstī kopā:	43909	5,0

1.3 Dabas aizsardzības teritorijas un to apsaimniekošana

Apsaimniekojamā teritorijā nepārtraukti tiek nodrošināts, ka daļa no kopējās meža zemju platības tiek atvēlēta primārajam mērķim – Dabas aizsardzībai. Tiek izdalītas platības ar statusu – īpaši saglabājamo vērtību kategorijas (turpmāk – ĪSV). BONO un sertifikācijas grupas biedru izvirzītajās augstvērtīgo mežu platībās apsaimniekošana tiek veikta tādā veidā un apjomā, lai netiktu mazināta ĪSV vērtība un kvalitāte. Lai to novērtētu tiek uzturēta sistēma kādā tiek veikts ĪSV platību monitorings (skatīt nodaļu Nr. 5.6 “Aizsargājamo teritoriju tīkls un monitorings”).

1.3.1 Aizsargājamās dabas teritorijas

Apsaimniekojamajā teritorijā nepārtraukti tiek nodrošināts, ka daļa no kopējās meža zemes tiek atvēlēta primārajam mērķim — dabas aizsardzībai. Likumā noteiktās aizsargājamās dabas teritorijas, kurās saimnieciskā darbība ir ierobežota vai aizliegta, ir norādītas tabulā.

Aprobežojums	BONO	LMAF
Aizliegta mežsaimnieciskā darbība	6,53	5,76
Aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte	0	30,48
Aizliegta galvenā cirte	5,26	8,46
Aizliegta kailcirte	15,88	250,28
Sezonāli aizliegta mežsaimnieciskā darbība	6,24	50,18
KOPĀ:	33,91	345,16

1.3.2 Dabas aizsardzībai novirzītās platības – aizsargājamo teritoriju tīkls (ATT)

ĪSV mežu definīcija saskaņā ar FSC Pagaidu Nacionālo meža uzraudzības standartu Latvijai (FSC-STD-LVA-01-2023 EN):

ĪSV 1 - sugu daudzveidība. *Bioloģiskā daudzveidība, tostarp endēmiskās sugas un retas, apdraudētas vai izmirstošas sugas, kuras ir nozīmīgas vispasaules, reģionālā vai konkrētās valsts mērogā.*

Skaidrojums: Nozīmīga endēmisku, retu un apdraudētu sugu koncentrācija, MK Noteikumu Nr.940 minētās sugas un vietas. Kā iespējamo ĪSV1 apsveriet arī: citas sugas un vietas, kas uzskaitītas publiskajās un ekspertu datubāzēs; ekspertu un ieinteresēto pušu noteiktas sugas un vietas; sugas koncentrācijas, kas ir īpaši nozīmīgas šo sugu izdzīvošanai vai atveseļošanai; 100 ha vai lielākas platības, kurās 50% vai vairāk no platības veido aizsargājamo apdraudēto sugu dzīvotnes, īpaši aizsargājamās dzīvotnes, aizsargājamās dabas teritorijas, audzes, kuru platībās (vairāk nekā 40m³/ha) atrodami lieli (D>40cm) atmirušie koki, vai dabiski atjaunojušās audzes, kas ir 20 gadus vecas vai vecākas un kurās ir nokaltusi koksne un apdeguši koki.

ĪSV 2 - ainavas* līmeņa ekosistēmas un mozaikas. *Neskartas mežu ainavas*, lielas ainaviski vērtīgas ekosistēmas* un ekosistēmu mozaikas, kuras ir nozīmīgas vispasaules, reģionālā vai konkrētās valsts mērogā, un kur sastopama lielākā daļa šiem apstākļiem raksturīgo sugu dzīvotspējīgo populāciju to dabiskā izplatībā un koncentrācijā.*

Skaidrojums: Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo teritoriju tīkla Natura2000 teritorijas (valsts rezervāti, nacionālie parki, dabas parki, dabas rezervāti). Apsveriet arī citas iespējamās ĪSV: RAMSAR vietas un citus nozīmīgus mitrājus; platības, kas ir 1000 ha vai lielākas un kurās ir divas vai vairākas dabiskās ūdensteces, kuru platība pārsniedz 1km uz 100ha meža; teritorijas, kas nodrošina nozīmīgu dzīvotņu savienojamību un savvaļas dzīvnieku ceļošanas zonas starp aizsargājamām teritorijām un/vai ĪSV1 gadījumiem.

ĪSV 3 - ekosistēmas un dzīvotnes. *Retas, apdraudētas vai izmirstošas ekosistēmas, dzīvotnes vai refūģijas.*

Skaidrojums: Eiropas Savienības nozīmes biotopu un Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu koncentrācijas teritorijas; vecaudzes un citas ekoloģiski nobriedušas mežaudzes; Meža biotopi un primārie (neskartie) meži upju līkločos. Attiecībā uz veciem un citiem neskartiem mežiem un meža biotopiem, iekļaujamās arī audzes, kas nav iekļautas oficiālajās datubāzēs, tas attiecas arī uz privātajiem un pašvaldību mežiem.

ĪSV 4 - ekosistēmu pakalpojumi kritiskās situācijās. *Ekosistēmu pamatpakalpojumi kritiskās situācijās, tostarp ūdens sateces baseinu, augsnes un nogāžu aizsardzība, erozijas kontrole.*

Skaidrojums: Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjosla, virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas.

ĪSV 5 - vietējās sabiedrības vajadzības. *Vietas un resursi, kas nozīmīgi vietējo kopienu vai pamatiedzīvotāju pamatvajadzību apmierināšanai (piemēram, iztika, veselība, pārtika, ūdens), kuri noteikti, iesaistot vietējās kopienas vai pamatiedzīvotājus.*

Skaidrojums: vietas un resursi, no kuriem vietējās kopienas apmierina pamatvajadzības, kas noteiktas, sadarbojoties ar kopienām.

ĪSV 6 - kultūrvēsturiskas vērtības. *Vietas, resursi, dzīvotnes un ainavas, kuras ir arheoloģiski vai vēsturiski nozīmīgas vispasaules vai konkrētas valsts mērogā, un/vai kuras ir nozīmīgas vai svētas vietējām kopienām vai pamatiedzīvotājiem to kultūrvēsturiskās, ekoloģiskās, ekonomiskās vai reliģiskās nozīmes dēļ viņu tradicionālajā kultūrā, un kuras noteiktas, iesaistot šīs vietējās kopienas vai pamatiedzīvotājus.*

Skaidrojums: Vietējas, reģiona vai valsts nozīmes kultūras pieminekļi pamatojoties uz: Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes reģistru; Pašvaldību teritoriālie plāni; Vietas, kas noteiktas, sadarbojoties ar vietējām kopienām.

Papildus aizsardzībai novirzītās platības. *Bebru applūdinājumi, meža lauces, meža dzīvnieku barošanas lauces, pārplūstoši klajumi, sūnu purvi, zāļu purvi*

ĪSV platību iedalījums kategorijās un apakškategorijās:

ĪSV numurs	Īpaši saglabājamo vērtību kategorija	Nosacījumi nogabala līmenī	BON O	LMAF	Kopā
ISV1	1.1. Meža valsts reģistrā reģistrētajās zemesvienībās ietilpstošie retu, apdraudētu un/vai izmirstošu sugu (MK 2012. gada 18. decembra noteikumos Nr. 940 iekļautās sugas) atradņu punkti.	Mežsaimnieciskā darbība iespējama tikai ar eksperta slēdzienu.	10,76	83,48	94,24
	1.2. Mikroliegumi, kas izveidoti MK 2012. gada 18. decembra noteikumos Nr.940 iekļauto sugu aizsardzībai.	Mežsaimnieciskā darbība aizliegta.	7,98	6,3	15,99
	1.3. Buferzonas mikroliegumiem, kas izveidoti MK 2012. gada 18. decembra noteikumos Nr.940 iekļauto sugu aizsardzībai.	Mežsaimnieciskā darbība var tikt veikta likumdošanā noteiktajā kārtībā, kā arī ievērojot papildus dabas aizsardzības prasības FSC sertificētajiem uzņēmumiem.	4,09	50,89	54,98
	1.4. Koki, kas sasnieguši dižkoku izmērus, kas definēti MK 2010. gada 16. marta noteikumu Nr. 264 2. pielikumā.	Mežsaimnieciskā darbība iespējama tikai ar eksperta slēdzienu.	0	10,71	10,71
ISV2	2. Meža valsts reģistrā reģistrētajās zemes vienībās ietilpstošie īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (t.sk. ES nozīmes Natura 2000 teritorijas, mikroliegumi u.c. ĪADT) ar mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem.	Mežsaimnieciskā darbība var tikt veikta likumdošanā noteiktajā kārtībā, kā arī ievērojot papildus dabas aizsardzības prasības FSC sertificētajiem uzņēmumiem.	7,6	82,92	90,52
ISV3	3.1. Meža valsts reģistrā reģistrētajās zemes vienībās ietilpstošie Eiropas Savienības īpaši aizsargājamie biotopi (atbilstoši Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko biotopu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 1. pielikumam). Latvijā īpaši aizsargājamie biotopi (atbilstoši MK 2017. gada 20. jūnija noteikumiem Nr. 350).	Mežsaimnieciskā darbība aizliegta aizsargājamā biotopa poligonā.	10,41	237,53	247,94

	3.2. Aizsargājam obiotopu saglabāšanai izveidotie mikroliegumi.	Mežsaimnieciskā darbība aizliegta.	0	0	0
	3.3. Buferzonas ap aizsargājamo biotopu saglabāšanai izveidotajiem mikroliegumiem.	Mežsaimnieciskā darbība var tikt veikta likumdošanā noteiktajā kārtībā, kā arī ievērojot papildus dabas aizsardzības prasības FSC sertificētajiem uzņēmumiem.	0	0	0
ISV4	4. Meža valsts reģistrā reģistrētajās zemes vienībās ietilpstošie Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjosla, virszemes ūdens objektu aizsargjoslas.	Mežsaimnieciskā darbība var tikt veikta likumdošanā noteiktajā kārtībā, kā arī ievērojot papildus dabas aizsardzības prasības FSC sertificētajiem uzņēmumiem.	19,35	276,33	293,97
ISV6	6.1. Meža valsts reģistrā reģistrētajās zemes vienībās ietilpstošie vietējas, reģiona vai valsts nozīmes kultūras pieminekļi.	Mežsaimnieciskā darbība iespējama tikai ar eksperta slēdzienu	3,21	13,04	16,25
	6.2. Aizsargjoslas ap meža valsts reģistrā reģistrētajās zemes vienībās ietilpstošiem vietējas, reģiona vai valsts nozīmes kultūras pieminekļiem.	Mežsaimnieciskā darbība var tikt veikta likumdošanā noteiktajā kārtībā, kā arī ievērojot papildus dabas aizsardzības prasības FSC sertificētajiem uzņēmumiem.	23,11	153,39	176,5
RSA – representative sample areas	7.1. BONO izdalītās dabas vērtības no mežu zemēm, kurās nav ekonomiski apsaimniekojams mežs un nav iepriekš konstatēta kāda ĪSV kategorija (Meža dzīvnieku barošanās lauce, meža lauce, pārejas purvs, pārplūstošs klajums, smiltājs, zāļu purvs, bebru applūdinājums, pārejas purvs,	Mežsaimnieciskā darbība iespējama tikai ar eksperta slēdzienu	10,48	119,05	129,53

	pārplūstošs klajums, rekreācijas platība, smiltājs)				
Kopā			96,99	1033,64	1130,63

* Tiek ņemts vērā, ja vienam nogabalam ir vairākas ĪSV kategorijas

AAT platībās iekļauto ĪSV uzraudzību veic atbilstoši nodaļai Nr. 5.6 "Aizsargājamo teritoriju tīkls (AAT), monitorings un uzraudzība".

1.3.3 Augstvērtīgo mežu apsaimniekošanas saistošie tiesību akti

Augstvērtīgie meži	LR vai uzņēmuma iekšējais normatīvais akts, kas nosaka apsaimniekošanu
ĪSV1	Likums Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, 02.03.1993. MK noteikumi Nr.940 " <u>Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu</u> ", 18.12.2012. MK noteikumi Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", 16.03.2010. MK noteikumi Nr.936 "Dabas aizsardzības <u>noteikumi meža apsaimniekošanā</u> ", 18.12.2012. 1. Apdraudējums*: Var ietvert (bet ne tikai) nepietiekamu sugu sastopamības identifikāciju, nepietiekamu sugu aizsardzības plānu izmantošanu un neatgriezenisku kaitējumu sugu koncentrācijas zonām un to dzīvotnēm.
ĪSV2	Apdraudējums*: Ietver (bet ne tikai) piemērojamo tiesību aktu neievērošanu.
ĪSV3	Sugu un biotopu aizsardzības likums, 16.03.2000. MK noteikumi Nr. 350 " <u>Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu</u> ", 20.06.2017. MK noteikumi Nr. 353 "Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu", 21.06.2006. MK noteikumi Nr.936 "Dabas aizsardzības <u>noteikumi meža apsaimniekošanā</u> ", 18.12.2012. 1. Apdraudējums*: Var ietvert, bet ne tikai, ekosistēmu un biotopu stāvokļa pasliktināšanos un faktorus, kas izraisa pasliktināšanos.
ĪSV4	Aizsargjoslu likums, 05.02.1997. MK noteikumi Nr.936 Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā, 18.12.2012. 1. Apdraudējums*: Ietver (bet ne tikai) piemērojamo tiesību aktu neievērošanu.
ĪSV5	Apdraudējums*: Apsveriet vietējo kopienu pārstāvju identificētos apdraudējumus, ja tādi ir. Sadarbošanās ar vietējām kopienām mērķis ir noteikt vietas un resursus, kas var būt svarīgi vietējām kopienām, tostarp tos, kas var nebūt labi zināmi. Vietējo kopienu aktivitātes mežā lielākoties ir saistītas ar rekreāciju, sēņošanu un ogošanu. Šīs aktivitātes ir svarīgas daudziem cilvēkiem atpūtas nolūkos vai papildu ieņēmumu gūšanai, bet tās var nebūt ĪSV5. Tiesības uz brīvu piekļuvi mežam ir garantētas Latvijas Republikas Satversmē, Meža likumā un citos tiesību aktos. Ar dažiem izņēmumiem, visi meži ir pieejami ogošanai un sēņošanai. Izņēmumi ietver tikai dabas rezervātus un ierobežojumus laikā, kad pastāv liels meža ugunsgrēku risks
ĪSV6	Likums par Kultūras pieminekļu aizsardzību, 12.02.1992. MK noteikumi Nr. 473 " <u>Kārtība, kādā kultūras pieminekļi iekļaujami valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā un izslēdzami no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta</u> ", 26.08.2003. MK noteikumi Nr.474 "Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu", 26.08.2003. MK noteikumi Nr.392 "Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika", 15.07.2003. 1. Apdraudējums*: Ar kompetento valsts iestādi nesaskaņoti apsaimniekošanas pasākumi.

1.3.4 Apdraudētās sugas un to dzīvotnes

Informācija par apdraudēto sugu un dzīvotņu atrašanās vietām nav pieejama publiskajā MAP versijā.

Suga	Atrašanās vieta	Aizsardzības pasākumi

1.3.5 Objekti ar kultūrvēsturisku un/vai arheoloģisku vērtību

Mežu apsaimniekotājs nodrošina, ka objekti ar kultūrvēsturisku un/vai arheoloģisku vērtību tiek aizsargāti, saskaņojot darbības ar nacionālā kultūras mantojuma pārvaldi (NKMP). Par šādiem objektiem tiek uzskatīti:

- Kapa vietas
- Bijušas mājvietas
- Dekoratīvo koku stādījumi un alejas
- Atsevišķi veci koki
- Atsevišķi atsveķoti koki u.c.

Identificētie kultūrvēsturiskie objekti:

Uzņēmums	Objekta nosaukums	Kadastrs
BONO	Līgo meži	50880020050
BONO	Līgo meži	50880020050
BONO	Magnūži-Dumbrāji	50840100025
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254
LMAF	Meža Dižegles	76420110122
LMAF	Ināras	60840010112
LMAF	Kalnadaviņu mežs	96440040142
LMAF	Ināras	60840010112
LMAF	Ināras	60840010112
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254
LMAF	Upeslīči	76440050164
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254
LMAF	Upeslīči	76440050164
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254

LMAF	Kalnadaviņu mežs	96440040142
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254
LMAF	Upeslīči	76440050164
LMAF	Upeslīči	76440050164
LMAF	Pavārēn-Nereti	40920090254

Aizsargjoslu ap kultūras pieminekļiem apsaimniekošana noris atbilstoši:

- Likums par Kultūras pieminekļu aizsardzību (Pieņemts 12.02.1992)
- MK noteikumi Nr. 473 Kārtība, kādā kultūras pieminekļi iekļaujami valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā un izslēdzami no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta
- MK noteikumi Nr.474 Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu.

1.4 Meža ekoloģiskās funkcijas

Ekosistēmu pakalpojumi ir labumi, kurus cilvēkiem sniedz ekosistēmas. Atbilstoši klasifikācijai, meža ekosistēmu funkcijas iedalāmas četrās pamatkategorijās:

1. Regulējošās funkcijas;
2. Dzīvotni nodrošinošās funkcijas;
3. Produktīvās funkcijas;
4. Sociāli – ekonomiskās funkcijas,

Regulējošās funkcijas	Dzīvotni nodrošinošās funkcijas	Produktīvās funkcijas	Sociāli-ekonomiskās funkcijas
CO ₂ piesaiste un O ₂ ražošana fotosintēzes procesā	Dzīves un vairošanās vieta dzīvnieku sugām	Koksnes un nekoksnes resursu pieauguma un kvalitātes nodrošināšana un uzlabošanās	Meža nozīme ekonomikā
Gaisa kvalitātes nodrošināšana	Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana	Ekosistēmas produktivitātes kāpinājums (stabilizācija dabiskā līmenī)	Meža nozīme nodarbinātībā un reģionu attīstībā
Ūdens kvalitātes nodrošināšana	Sabalansētas sugu skaitliskās attiecības	Ekosistēmas (mežaudzes) ražīguma ilgtspējas (nenoplicināmības) nodrošināšana	Meža rekreatīvā nozīme
Ūdens apjoma nodrošināšana	Optimālu barības ķēžu un ekoloģisko nišu atjaunošanās	Augsnes kvalitātes saglabāšana, nodrošinot priekšnosacījums meža produktivitātes kāpināšanai	Meža estētiskā nozīme
Aizsardzība no erozijas	Dabiskai piekrastes un iekšzemes ūdeņu ekosistēmu attīstībai piemērotu apstākļu nodrošināšana	Zivju resursu saglabāšanai piemērotu apstākļu nodrošināšana	Meža izglītojošā nozīme
	Augsnes resursu saglabāšana, nodrošinot dzīvotni augsnes mikroorganismiem		Meža nozīme zinātniskajā izpētē

*Meža ekoloģisko funkciju apraksta izveidē izmantots AS "Latvijas valsts meži" Meža apsaimniekošanas plāns 2022, - 2026, gadam publiskā daļa.

1.5 Nekoksnes meža resursi

BONO un sertifikācijas grupas biedri veic plāno un veic mežsaimnieciskās darbības tādā veidā, lai vietējiem iedzīvotājiem neliegtu tiesības un pieejamību *ekosistēmu pakalpojumiem** vai nemazinātu to kvalitāti.

* *Ekosistēmu pakalpojumi*: labumi, ko cilvēki gūst no ekosistēmām, piemēram:

- pārtika, meža produkti un ūdens;
- klimata regulācija, piemēram, plūdu, sausuma, gaisa kvalitātes, slimību izplatības regulācija;
- atbalsta pakalpojumi, piemēram, augsnes veidošanās un barības vielu aprīte; un
- kultūras pakalpojumi un kultūras vērtības, piemēram, rekreācijas, garīgie, reliģiskie un citi nemateriālie labumi.

Meža apsaimniekotājs apzinās nekoksnes meža resursu (produktu un pakalpojumu) vērtību.

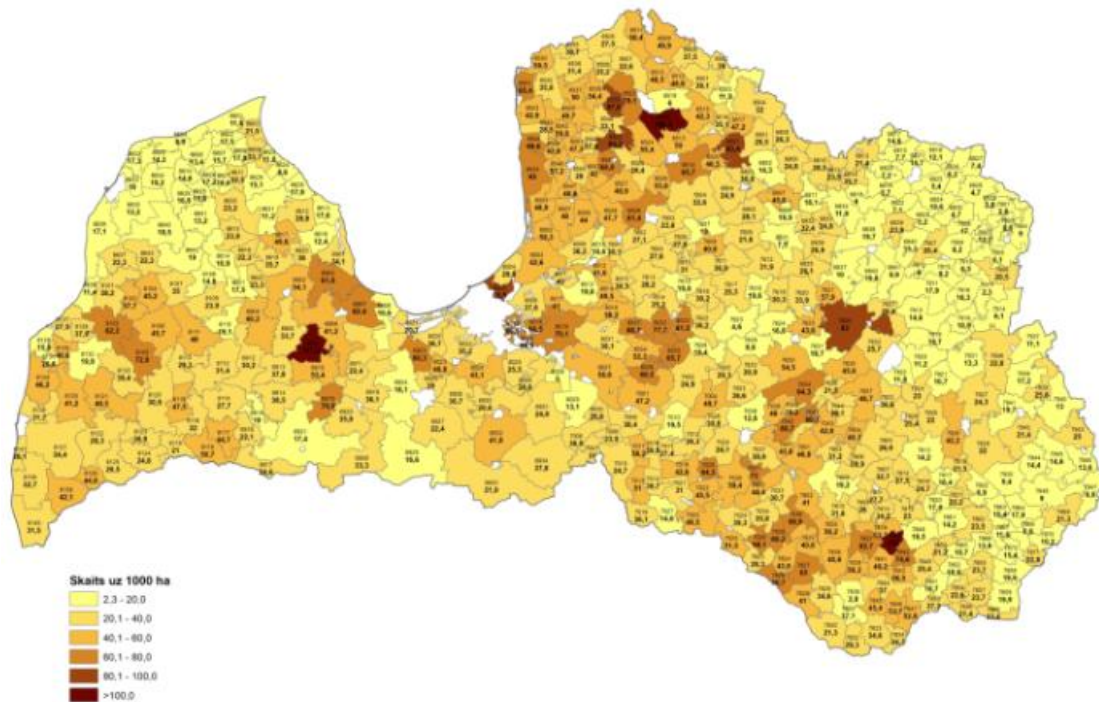
Meža apsaimniekotājs savos meža īpašumos ir apzinājis šādus nekoksnes resursus:

Resurss	Atrašanās vieta	Ieguves apjomi
Meža ogas un sēnes	Visi meža īpašumi	Komerčiāli netiek iegūti (brīvi pieejami vietējiem iedzīvotājiem), ja vien netiek postīta meža vide un tiek ievēroti ugunsdrošības noteikumi
Medījамie dzīvnieki	Visi meža īpašumi	Šobrīd noslēgti 23 medību tiesību līgumi ar medību kolektīviem.

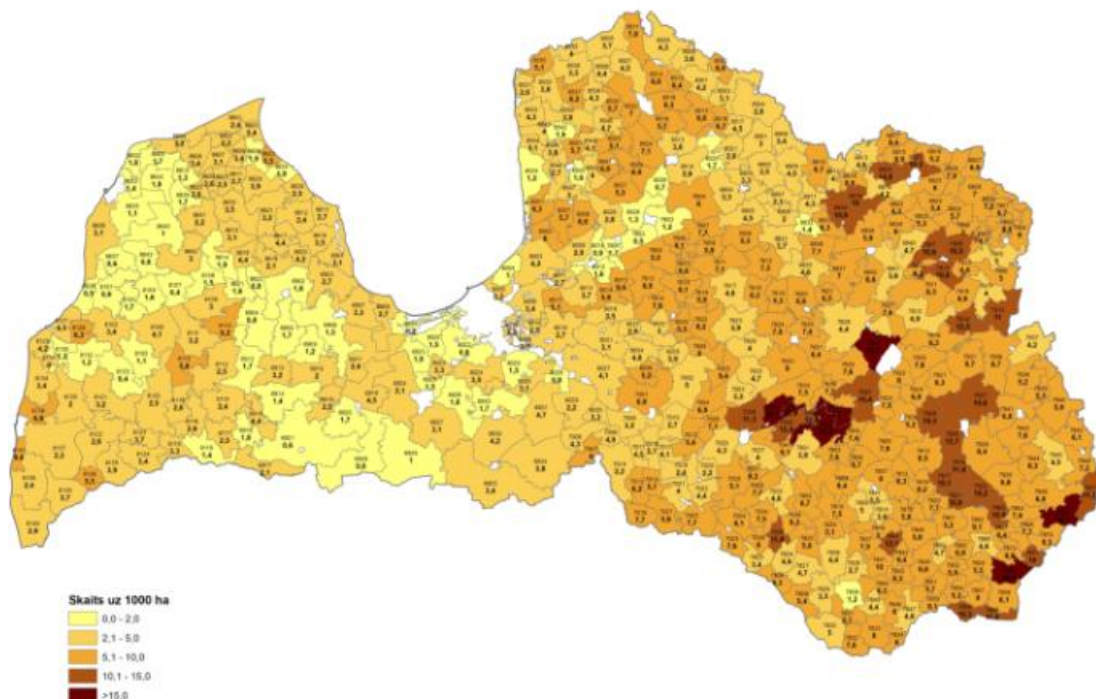
BONO un sertifikācijas grupas biedru mežu platībās ir sastopami Latvijas teritorijai raksturīgi faunas pārstāvji kā bebri, staltbrieži, meža cūkas, aļņi, stirnas u.c. Ikgadēji tiek apkopota informācija par tādu medījamo (limitēto un nelimitēto) faunas pārstāvju kā: bebru, staltbriežu, meža cūku, aļņu un stirnu skaitu, monitoringa pamātā tiek izmantoti Valsts meža dienesta (VMD) sniegtie dati par faunas populācijas izmaiņām valsts līmenī.

Medijamo dzīvnieku populācija pret skaitu uz 1000 ha apsaimniekojamās platības redzams zemāk esošajos attēlos:

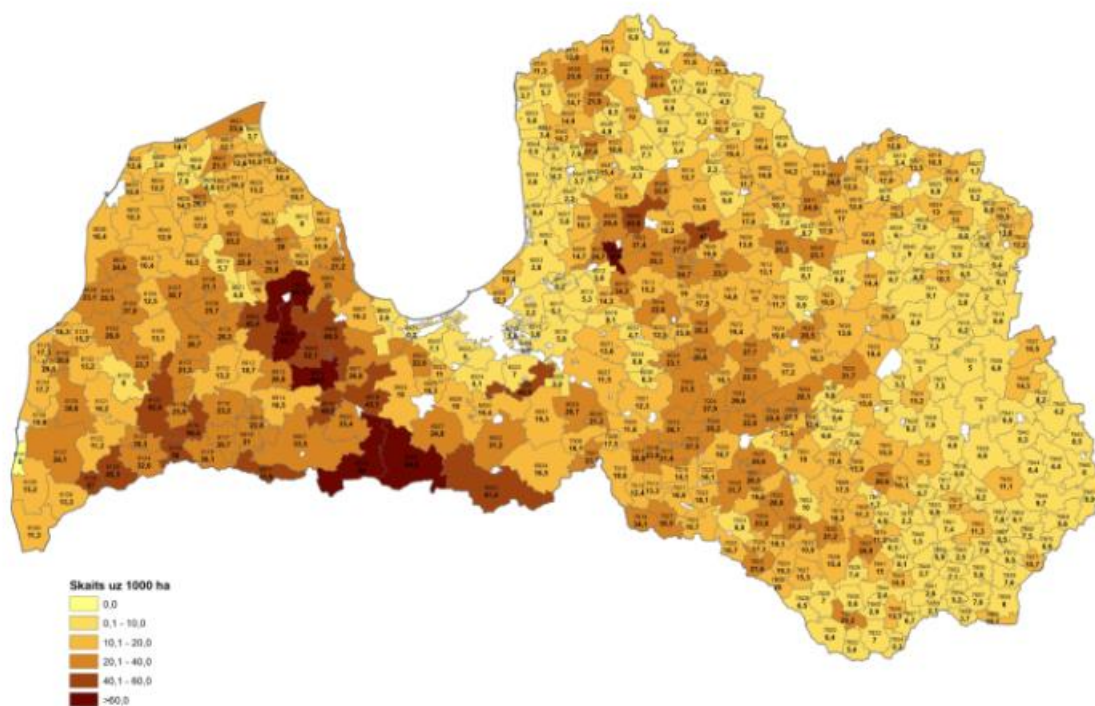
**Uzskaitīto stirnu blīvums
dzīvnieku uzskaites vienībās 2025./2026. gada medību sezonā**

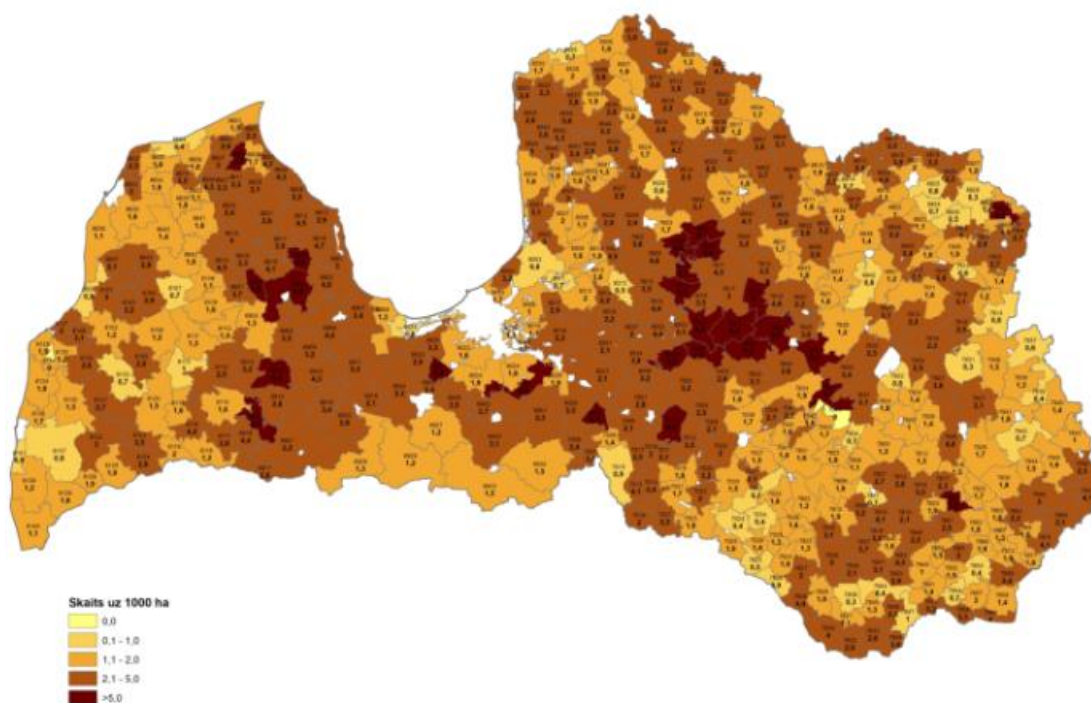
**Uzskaitīto aļņu blīvums
dzīvnieku uzskaites vienībās 2025./2026. gada medību sezonā**

Uzskaitīto staltbriežu blīvums
dzīvnieku uzskaites vienībās 2025./2026. gada medību sezonā

Uzskaitīto mežacūku blīvums
dzīvnieku uzskaites vienībās 2025./2026. gada medību sezonā

1.6 Faunas (dzīvnieku valsts) apraksts

Pašlaik Latvijā ir konstatēts aptuveni 13 000 dzīvnieku sugu. Faunas bagātība izskaidrojama galvenokārt ar Latvijas ģeogrāfisko stāvokli. Latvija atrodas jaukto mežu zonā, kurā ienāk gan taigas, gan platlapju mežu joslas faunas elementi. Bez tam pāri Latvijai gar Baltijas jūru iet putnu migrācijas ceļi. (Avots: <https://lv.wikipedia.org/wiki/Latvija>)

No zīdītājiem Latvijā vairāk vai mazāk bieži sastopamas ap 60 sugu. Sugu, kā īpatņu skaita ziņā bagātīgāk pārstāvēti grauzēji (19 sugu). No plēsējiem Latvijā konstatēts 12 sugu. Lielākais no tiem ir brūnais lācis, kas retumis pie mums iekļūst no kaimiņvalstīm, galvenokārt no Igaunijas.

Latvijā konstatētas 295 putnu sugas. Putni arī kvantitatīvi ir sauszemes biocenozēs visvairāk pārstāvētā mugurkaulnieku grupa. Tie ir svarīga ainavas sastāvdaļa, jo regulē kukaiņu, grauzēju un daudzu citu dzīvnieku skaitu un tādējādi netieši ietekmē to ražību un dabisko pieaugumu. Grauzēju izķeršanā liela nozīme ir pūčveidīgajiem putniem, no kuriem Latvijā konstatēts 13 sugu. Apmēram 30 putnu sugas Latvijā ir pieskaitāmas pie medību objektiem.

Te jāmin vistveidīgākie - mežirbe, laukirbe, rubenis, mednis, zosveidīgie - meža pīle jeb mercene, krīklis, priekšķe, platknābis, tārņveidīgie — sloka, mērkaziņa un griežveidīgie — laucis. No Latvijā līdz šim reģistrētajām putnu sugām lielākā daļa (190 sugu) te arī ligzdo. Uz ziemošanas un ligzdošanas vietām valstij pāri ceļo 45, bet ziemot ierodas 15 sugas. Kā reti iecelotāji jeb maldu viesi reģistrētas 45 sugas. Latvijā ligzdojošo putnu faunu veido galvenokārt Palearktikā plaši izplatītas sugas, arī platlapju mežu elementi — baloži, zaļā vārna, žubītes, lakstīgala u.c. — kopā apmēram 50 sugu. Daudz mazāk ir taigas elementu (14 sugu), no kuriem jāmin riekstrozis, mežirbe, mednis. Gandrīz tikpat daudz (11 sugu) ir tundras elementu - baltirbe, lietuvainis, melnkakla gārgale. No stepju zonas atceļojusi laukirbe, paipala, grieze u.c.

Rāpuļu fauna Latvijā ir nabadzīga, jo mitrais un samērā vēsais klimats nav piemērots vairumam rāpuļu sugu. No valstī konstatētajām 7 sugām indīga ir tikai parastā odze.

1.7 Fitosanitārais stāvoklis

BONO un sertifikācijas grupas biedri seko līdzi Latvijas Valsts Mežzinātnes institūta „Silava” (turpmāk tekstā – Silava) monitoringa rezultātiem, attiecībā uz meža kaitēkļiem un briežu dzimtas dzīvnieku bojājumiem, Monitoringa rezultāti tiek ņemti vērā plānojot saimnieciskās darbības.

1.7.1 Egļu astonezību mizgraužu bojājumi

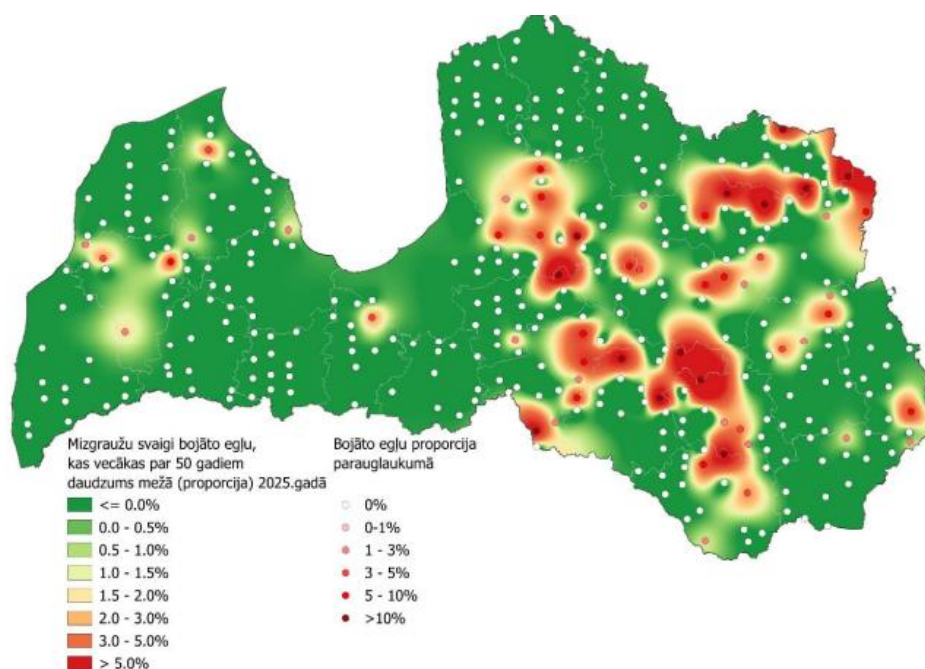
Silava sagatavotajā “Meža kaitēkļu un slimību monitoringa 2025. gada rezultāti” liecina, ka Egļu astonezību mizgrauzis *Ips typographus* uzskatāms par bīstamāko meža kaitēkli Latvijā pēc mežam nodarītā zaudējuma apmēra.

Ņemot vērā šī kaitēkļa nozīmi mežsaimniecībā, monitoringa programmas ietvaros tiek veiktas divas aktivitātes: egļu astonezību mizgrauža lidošanas dinamikas novērtējums feromonu slazdos un egļu astonezību mizgrauža bojājumu novērtējums egļu audzēs, izmantojot transektummetodi.

Lai iegūtu pilnīgāku priekšstatu par egļu audžu apdraudējumu no bīstamā egļu astonezību mizgrauža, 2025. gadā tika veikta egļu audžu apsekošana novērtējot mizgrauža bojājumus mežā 370

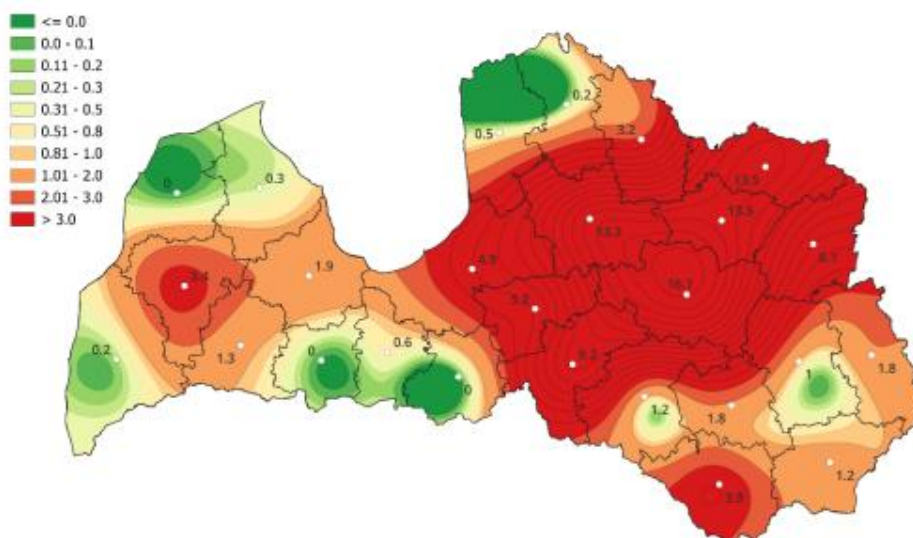
parauglaukumos. Veicot svaigi invadēto egļu uzskaiti transektēs, mežaudzēs arī šogad novēroti ļoti būtiski mizgraužu pirmās un otrās paaudzes bojājumi egļu audzēs tomēr, salīdzinot ar 2024. gadu, mizgraužu radītie bojājumi egļu audzēs strauji samazinājušies. To var skaidrot ar mizgrauža attīstībai nepiemērotiem laika apstākļiem- aukstu vasaru ar lielu nokrišņu daudzumu visā valsts teritorijā. Mizgraužu otrās paaudzes aktivitāte novērota ļoti vēlu rudenī – pat novembra sākumā. Ļoti būtiski mizgraužu postījumi joprojām novēroti Vidzemē un Sēlijā. Svaigi kaltušo egļu daudzums mežā 2025. gadā, salīdzinot ar 2024. gadu, samazinājies par 39%. Egļu astoņzobu mizgrauža kaitējuma apjoms eglēm mežā būtiski samazinājies jau trešo gadu pēc kārtas. Mizgraužu bojājumu apmērs samazinājies gandrīz visā Latvijas teritorijā. Vidēji valstī bojāto egļu apjoms bija 1,1%. Lielākajā valsts daļā mizgraužu savairošanās beigusies.

Egļu astoņzobu mizgrauža svaigi invadēto egļu daudzums mežā 2025. gadā:

Joprojām vairāk bojātas egļu audzes Vidzemes centrālajā daļā un Sēlijā. Visintensīvākie mizgraužu bojājumi pieaugušās egļu audzēs konstatēti Balvu, Jēkabpils, Gulbenes, Cēsu un Aizkraukles plānošanas reģionos, kuros bojāto pieaugušo egļu īpatsvars bija 2,2% līdz 4,0%. Novērtējot mizgraužu bojājuma apmēra egļu audzēs laika rindu, varam secināt, ka par nominālu uzskatāms mizgraužu kaitējums ir līdz 1% egļu. Šāds egļu bojājuma apmērs novērots no 2014.–2020. gadam – līdz brīdim, kad Latvijā konstatēta plaša mizgraužu masu savairošanās 2022. gadā. 2025. gada monitoringa dati liecina, ka, lai arī bojājumu apjoms samazinās, egļu astoņzobu mizgrauža savairošanās daļā Latvijas teritorijas turpinās un būtiska egļu kalšana tiks novērota arī 2026. gadā. Par riska iespējamu samazināšanos un ierobežojumu iespējamu atcelšanu varēs spriest pēc mizgraužu pirmās paaudzes lidošanas aktivitātes 2026. gadā. Šādi dati tiks sagatavoti uz 2026. gada 5. jūliju.

Egļu astonzobu mizgrauža svaigi invadēto egļu daudzuma izmaiņas audzēs, vecākās par 50 gadiem, vidēji plānošanas reģionos 2025. gadā, salīdzinot ar 2024. gadu.

Proгноzes 2026. gadam un rekomendācijas. Lai gan mizgraužu populācija samazinās, daļā Latvijas teritorijas egļu astonzobu mizgrauža savairošanās turpinās. Augstākais risks pieaugušām egļu audzēm sagaidāms Vidzemes un Sēlijas reģionos. Svarīgs faktors mizgraužu riska izmaiņām ir meteoroloģiskie apstākļi mizgraužu otrās paaudzes lidošanas laikā – jūlija vidū un augustā, un mizgraužu otrās paaudzes attīstībai piemērotiem apstākļiem rudenī: septembrī–oktobrī.

Rekomendācijas:

- Nepieciešams ierobežot krājas kopšanas cirtes pieaugušās egļu audzēs vasarā.
- Jāplāno masveida feromonu slazdu izmantošana vērtīgo egļu audžu aizsargāšanai Vidzemē un Sēlijā.
- Sanitārās izlases cirtes egļu audzēs jāaizstāj ar sanitārajām vienlaidus cirtēm, lai ierobežotu mizgraužus lokāli un būtu iespēja izmantot svaigās cirmsas slazdu izvietošanai, ka arī mazināt ekonomiskos zaudējumus.

1.7.2 Briežu dzimtas dzīvnieku nodarītie jaunaudzju bojājumi

Silava sagatavotajā “Briežu dzimtas dzīvnieku nodarīto jaunaudzju bojājumu monitoringa 2025. gada rezultāti” liecina, ka Latvijā ir reģioni, kuros briežu dzimtas dzīvnieki nodara zināmus postījumus jaunaudzēm. Monitoringu veic, lai novērtētu staltbriežu, stirnu un aļņu populācijas un to nodarītos bojājumus priežu, egļu un apšu kokaudzēm. 2025. gadā monitoringa ietvaros apsekotas 610 jaunaudzes. Apsekoto priežu, egļu un apšu jaunaudzju kopējā platība ir attiecīgi 294,6 ha, 271,3 ha un 259,0 ha.

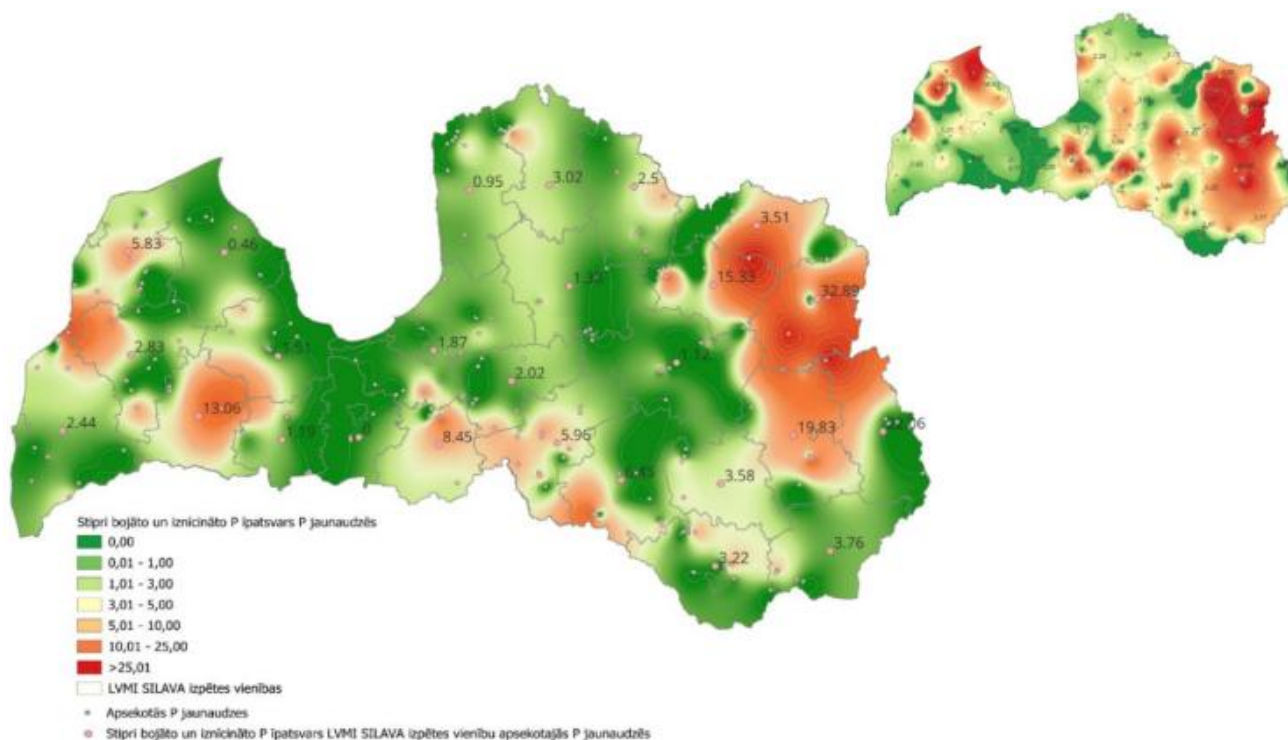
Visās apsekotajās jaunaudzēs, salīdzinājumā ar iepriekšējo monitoringa gadu, vidējais uzskaitītais aļņu un stirnu ekskrementu kaudziņu skaits hektārā nedaudz samazinājies, staltbriežiem – palicis praktiski nemainīgs.

Priežu jaunaudzes. Monitoringa ietvaros 2025. gadā apsekotajās 210 P jaunaudzēs uzskaitīts vidēji $5,2 \pm 0,5\%$ (šeit un turpmāk tekstā – vidējā vērtība $\pm$ SE (standartklūda)) priežu ar viegliem bojājumiem (atsevišķi svaigi mizas nobrāzumi un dzinumu apkodumi) un $5,5 \pm 0,9\%$ priežu ar

svaigiem mizas bojājumiem vismaz 50% apmērā no stumbra perimetra un/vai nolauztu galotni. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, vieglo bojājumu īpatsvars ir nedaudz palielinājies (iepriekšējā sezonā tas bija $4,5 \pm 0,6\%$), savukārt stipri bojāto un iznīcināto koku īpatsvars palicis pagājušā gada līmenī, kad tas bija $5,7 \pm 0,9\%$.

Augstākais bojāto priežu īpatsvars 2025. gadā bija Balvu, Ludzas, Rēzeknes, Gulbenes un Saldus apkārtnē, attiecīgi $32,9 \pm 12,3\%$, $22,1 \pm 12,1\%$, $19,83 \pm 8,8\%$, $15,3 \pm 10,1\%$ un $13,1 \pm 9,5\%$

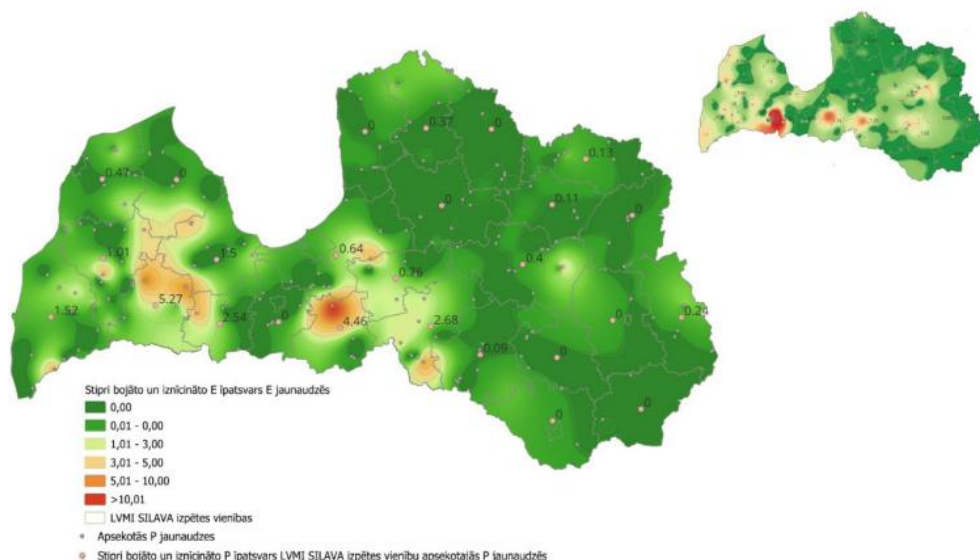
Vidējais stipri bojāto un iznīcināto priežu īpatsvars apsekotajās P jaunaudzēs un vidējais bojājumu īpatsvars LVMI “Silava” izpētes vienībās 2025. gadā (augšējais attēls – rezultāti 2024. gadā):

Egļu jaunaudzes. Visās apsekotajās E audzēs gan vidējais viegli bojāto egļu īpatsvars, gan stipri bojāto un iznīcināto egļu īpatsvars bija $0,9 \pm 0,2\%$, kas ir līdzīgi kā iepriekšējā gadā (attiecīgi $1,2 \pm 0,3\%$ viegli bojātu koku un $0,7 \pm 0,3\%$ stipri bojāto un iznīcināto egļu). E jaunaudzēs novērtētais aļņu, staltbriežu un stirnu blīvuma indekss attiecīgi $12,8 \pm 2,6$, $46,6 \pm 5,8$ un $23,7 \pm 2,5$. Salīdzinājumā ar iepriekšējo, 2024. gadu, visu trīs briežu dzimtas dzīvnieku blīvuma indekss egļu jaunaudzēs ir nedaudz samazinājies.

E jaunaudzes ar augstāko bojāto koku īpatsvaru bija Saldus un Bauskas apkārtnē, kur vidējais bojājumu īpatsvars bija attiecīgi $5,27 \pm 2,48\%$ un $4,46 \pm 4,46\%$, arī Aizkraukles un Dobeles apkārtnē apsekotajās E jaunaudzēs vidējais stipri bojāto un iznīcināto E īpatsvars bija $2,68 \pm 1,23\%$ un $2,54 \pm 1,38\%$ apmērā. Vienpadsmit PV vidējais bojāto egļu īpatsvars salīdzinot ar iepriekšējo gadu ir palielinājies.

Vidējais stipri bojāto un iznīcināto egļu īpatsvars apsekotajās E jaunaudzēs un vidējais bojājumu īpatsvars LVMI “Silava” izpētes vienībās 2025. gadā (augšējais attēls – rezultāti 2024. gadā)

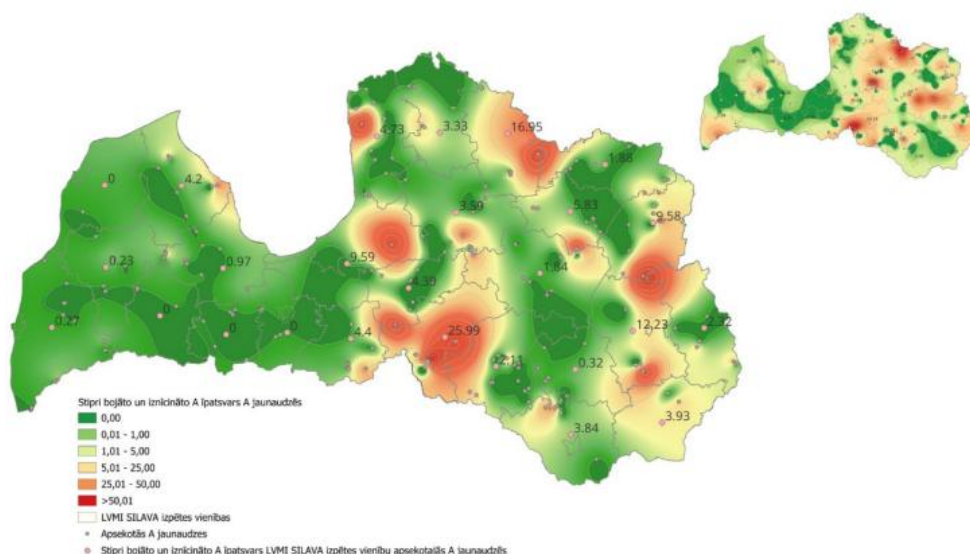

No visām apsektajām E jaunaudzēm 165 audzēs stipri bojātu un iznīcinātu egļu īpatsvars bija zem 1%. Šajā kategorijā viegli bojājumi konstatēti $0,3 \pm 0,1\%$ koku; nesena kopšana veikta 28 jaunaudzēs; blīvuma indekss aļņiem $13,8 \pm 3,0$, staltbriežiem $37,1 \pm 5,6$ un $23 \pm 2,8$ stirnām.

Apšu jaunaudzes. 2025. gadā apsektajās 202 A jaunaudzēs gan vidējais viegli bojāto apšu, gan stipri bojāto un iznīcināto apšu īpatsvars bija praktiski vienāds, attiecīgi $4,5 \pm 1,0\%$ un $4,6 \pm 0,9\%$. Novērtētais aļņu, staltbriežu un stirnu blīvuma indekss bija vidēji $19,8 \pm 3,6$, $33,7 \pm 4,4$ un $26,0 \pm 2,8$. Salīdzinot ar iepriekšējo sezonu, aļņu blīvuma indekss ir samazinājies, staltbriežu palielinājies un stirnu – palicis praktiski nemainīgs, attiecīgi $27,6 \pm 42,3 \pm 3,5$ un $28,8 \pm 3,4$.

A jaunaudzes ar augstāko bojājumu īpatsvaru bija Aizkraukles, Valkas un Rēzeknes apkārtnē, kur stipri bojāto un iznīcināto A īpatsvars bija attiecīgi $25,9 \pm 14,5\%$, $16,9 \pm 9,1\%$ un $12,2 \pm 10,6\%$. Pavisam 12 PV vidējais stipri bojāto un iznīcināto apšu īpatsvars, salīdzinot ar 2024. gadu, ir palielinājies.

Vidējais stipri bojāto un iznīcināto apšu (A) īpatsvars apsektajās apšu jaunaudzēs un vidējais bojājumu īpatsvars LVMI “Silava” izpētes vienībā 2025. gadā (augšējais attēls – rezultāti 2024. gadā)

No visām apsekotajām A jaunaudzēm 138 audzēs bojāto un iznīcināto apšu īpatsvars bija zem 1%. Šajā audžu grupā viegli bojājumi konstatēti $43,1 \pm 23,1\%$ apmērā; nesena kopšana veikta 24 jaunaudzēs. Novērtētais aļņu, staltbriežu un stirnu blīvuma indekss attiecīgi $9,3 \pm 2,2$, $22,0 \pm 3,4$ un $23,8 \pm 3,1$.

Šajā nodaļā definēti BONO un sertifikācijas grupas biedru ilgtermiņa apsaimniekošanas mērķi un to sasniegšanas paņēmieni ekonomikas, vides un sociālajā jomā apsaimniekotajā teritorijā.

1.8 Uzņēmuma ilgtermiņa mērķi

1.8.1 Ekonomiskie

1. Apsaimniekot meža un lauksaimniecības īpašumus atbilstoši izstrādātajai apsaimniekošanas politikai – kā īstermiņā, tā ilgtermiņā, tādējādi palielinot mežaudžu krāju un vērtību un lauksaimniecības zemju finansiālo atdevi, nodrošinot uzņēmuma prasības.
2. Pieņemt aktīvu mežsaimniecisko darbību, kas ir balstīta uz meža apstākļiem palielinot produktīvo meža platības, mežaudžu krāju un vērtību.
3. Mežu apsaimniekošanas plānošana jāveic ar mērķi saglabāt un/vai palielināt mežu platības, nodrošinot daudzvērtīgu mežu apsaimniekošanu ekonomisko, ekoloģisko (t.sk. augsne un ūdeņi), sociālo (t.sk. kultūrvēsturiskās un rekreācijas) vērtību saglabāšanu un, iespēju robežās, palielināšanu.
4. Meža apsaimniekošanas plānošana un meža apsaimniekošana jāveic ar mērķi nodrošināt koksnes un nekoksnes produktu, kā arī dažādu sociālo funkciju izmantošanu ilgtermiņā, tos dažādojot un nesamazinot produktu un funkciju apjomus.
5. Meža apsaimniekošanas plānošana jāveic ar mērķi sasniegt stabilu ekonomisko rentabilitāti, izvērtējot iespējas jaunu meža produktu, pakalpojumu tirgu un ekonomisko aktivitāšu radīšanai.

1.8.2 Vides

1. Meži ir jāapsaimnieko ekoloģiski atbildīgā veidā un jāsertificē saskaņā ar FSC Mežu apsaimniekošanas standarta prasībām.
2. Izvērtēt un apkopot ĪSV kategorijās ietilpstošās teritorijas un tās apsaimniekot ar primāro mērķi – Dabas aizsardzība.
3. Meža apsaimniekošanas plānošana un meža apsaimniekošana jāveic ar mērķi uzturēt, saglabāt un palielināt bioloģisko daudzveidību sugu, ģenētiskajā un ekosistēmas līmenī, ja piemērojams izvērtējot arī ainavu līmenī.
4. Veikt mērķtiecīgu mazvērtīgo mežaudžu nomaiņu upju aizsargjoslās, tādējādi paaugstinot upju aizsargjoslu vides kvalitāti.
5. Meža apsaimniekošanas plānošana un meža apsaimniekošana jāveic ar mērķi palielināt meža ekosistēmas veselību un vitalitāti.
6. Meža apsaimniekošanas plānošana un meža apsaimniekošana jāveic ar mērķi uzturēt, saglabāt un palielināt meža aizsargājošās funkcijas pret augsnes eroziju un ūdens resursu kvalitātes saglabāšanu.

1.8.3 Sociālie

1. Meži ir jāapsaimnieko sociāli atbildīgā veidā un jāsertificē saskaņā ar FSC Mežu apsaimniekošanas standarta prasībām.
2. Nodrošināt brīvu piekļuvi sertifikāta tvērumā esošajiem īpašumiem, iegādāties un sakopt aizaugušās lauksaimniecības platības, tādējādi paaugstinot reģiona sociālo labklājību un estētisko vērtību.
3. Veicināt vietējo cilvēku nodarbinātību mežu apsaimniekošanas un mežizstrādes darbos.

1.9 Ilgtermiņa mērķu sasniegšanas paņēmieni

1.9.1 Ekonomisko mērķu sasniegšanas paņēmieni

1. Veikt pārdomātas investīcijas bijušo lauksaimniecības zemju apmežošanā ar mērķi izveidot produktīvas mežaudzes, tās stādot vai veicot dabiski apmežojušos teritoriju kopšanu, ja tām ir atbilstoša kvalitāte.
2. Kopšanas cirtes jāveic ar mērķi sasniegt kvalitatīvu audzes attīstību.
3. Galvenā izmantošanas cirtes pirmkārt ir jāveic mazvērtīgās mežaudzēs un mežaudzēs, kur augšanas apstākļi (augšņu auglība) nav pietiekoši izmantoti.
4. Apzināt īpašumos esošās lauksaimniecībai piemērotās zeme ar mērķi atbilstoši izmantot šo īpašumu veidu.
5. Koku stādīšanu, mežsaimniecisko darbību un kopšanas primāri veikt īpašumu koncentrācijas vietās.
6. Izvērtēt iespējas ilgtermiņā pamatotu pētniecisko rezultātu ieviešanai meža apsaimniekošanā ar mērķi palielināt meža vērtību.

1.9.2 Vides mērķu sasniegšanas paņēmieni

1. Iegādāties papildus mežu zemes, izvērtējot to iespēju sasniegt augstāk minētos Vides mērķus.
2. Sabalansēt koksnes ieguves apjomus ar faktisko koksnes pieaugumu mežā.
3. Neproduktīvo mežaudžu atjaunošana.
4. Citas darbības, kas veicina augstāk minēto mērķu sasniegšanu.

1.9.3 Sociālie mērķu sasniegšanas paņēmieni

1. Iegādāties papildus mežu zemes, izvērtējot to iespēju sasniegt augstāk minētos Sociālos mērķus.
2. Sabalansēt koksnes ieguves apjomus ar faktisko koksnes pieaugumu mežā, tādējādi nodrošinot tādu sociāli nozīmīgu faktoru, kā regulāra nodarbinātība.
3. Iespēju robežās sniegt atbalstu dažādu pētījumu veikšanai par koksnes produktu dzīves cikla pagarināšanu un/vai atkārtotu izmantošanu.
4. Citas darbības, kas veicina augstāk minēto mērķu sasniegšanu.

2. Mežu apsaimniekošanas sistēmas apraksts

2.1 Apmācības

Mežsaimniecisko darbību kā meža stādīšana un kopšana tiek izmantoti ārpakalpojumi. Mežizstrādi veic klienti, kuri iegādājas ciršanas tiesības BONO un sertifikācijas grupas biedru mežu platībās. Lai nodrošinātu mežizstrādes un mežsaimniecisko darbu izpildītāju informēšanu par sertifikācijas un citām prasībām tiek rīkotas apmācības. Tāpat darbu veicēji tiek nodrošināti ar saistošo sertifikācijas standartu elektroniskajām kopijām.

Pirmreizējās apmācības tiek veiktas katra jauna ārpakalpojumu sniedzēja līguma (Par īpašumu apsaimniekošanas pakalpojumiem) vai ciršanas tiesību līguma parakstīšanas brīdī. Parakstīts līgums un sagatavota forma “*Apmācību protokols darbu veicējiem*” apliecina par veiktām pirmreizējām apmācībām.

Pirmreizējās un atkārtotas darbu veicēju apmācības tiek reģistrētas izmantojot formu “*Apmācību protokols darbu veicējiem*”. Atkārtotas apmācības var tikt veiktas:

- neplānoti darbības vietā;
- iepriekš saskaņojot apmācību vietu, tematu un laiku.

Apmācības tiek organizētas lai:

- uzlabotu esošas zināšanas par konkrētu tematu;
- uzlabotu kompetenci pēc neatbilstošu darbību veikšanas darbības vietā, kurās ir pārkāpti saistošie tiesību akti vai BONO un sertifikācijas grupas biedru iekšējās procedūras (3. pielikums Vadlīnijas, procedūras un instrukcijas).

2.2 Darba aizsardzība

Visiem BONO un sertifikācijas grupas biedru meža platībās darbos iesaistītajiem uzņēmumiem ir jābūt izveidotai darba aizsardzības sistēmai, kas ir atbilstoša Darba aizsardzības likumam un ir jāievēro saistošās droša darba prasības, kuras regulē MK noteikumi Nr. 310 „*Darba aizsardzības prasības mežsaimniecībā*”.

Šo prasību pārbaudi veic BONO un sertifikācijas grupas biedru pārstāvji mežizstrādes darbu laikā atbilstoši 3.3. nodaļā aprakstītajam Meža darbu monitoringam.

2.3 Meža darbu monitorings

Meža darbu monitorings tiek veikts, lai varētu uzraudzīt meža darbu veicēju spēju ievērot saistošās:

- BONO un sertifikācijas grupas biedru iekšējās procedūras (3. pielikums Vadlīnijas, procedūras un instrukcijas);
- darba aizsardzības prasības;
- tiesību aktus;
- darbu kvalitātes prasības;

un varētu veikt radušos neatbilstību novēršanu un atkārtošanos nākotnē.

Monitoringu BONO un sertifikācijas grupas biedru pārstāvji veic izmantojot elektroniskās pārbaudes anketas:

1. *“Atjaunošana, agrotehniskā kopšana, jaunaudžu kopšana Mežsaimniecisko darbu pārbaudes akts”*
2. *“Galvenā cirte un krājas kopšana. Mežsaimniecisko darbu pārbaudes akts”*

Mežsaimnieciskos darbus – koku stādīšanu, agrotehnisko kopšanu, jaunaudžu kopšanu veic BONO un sertifikācijas grupas biedru ārpakalpojumu sniedzēji.

Mežizstrādes darbus veic klienti vai to algoti ārpakalpojumu sniedzēji, kas iegādājušies ciršanas tiesības BONO un sertifikācijas grupas biedru mežu platībās.

Tiek uzturēts “*Mežizstrādes veicēju un mežsaimniecisko darbu veicēju reģistrs*”, kurā tiek reģistrēti BONO un sertifikācijas grupas biedru ārpakalpojumu sniedzēji, klienti un klientu ārpakalpojumu sniedzēji. Reģistrā tiek veiktas atzīmes par veiktajām pārbaudēm.

2.3.1 Atjaunošana, agrotehniskā kopšana, jaunaudžu kopšana

Izmantojot elektronisko anketu Nr.1 (*“Atjaunošana, agrotehniskā kopšana, jaunaudžu kopšana”*), katra ārpakalpojuma sniedzēja pārbaude ir jāveic vismaz vienu reizi gadā. Atkārtota

pārbaude ir jāveic, ja tiek konstatētas neatbilstības, kuru novēršanu var konstatēt tikai darbu izpildes vietā vai laikā.

Novērtējums ir jāveic darbu izpildes laikā vai tikko pabeigtu darbu vietā, kamēr darbu veicēji vēl ir objektā. Konstatēto neatbilstību gadījumā BONO un sertifikācijas grupas biedru pārstāvim ir jānosaka veids kā ārpakalpojumu sniedzējs var izlabot konkrēto neatbilstību:

- BONO organizētas/ veiktas apmācības;
- trūkstoša aprīkojuma iegāde;
- bojāta aprīkojuma salabošana;
- citas darbības, kuras nepieciešamas, lai novērtu neatbilstību un tās atkārtošanos nākotnē.

Veiktā pārbaude un rezultāti tiek reģistrēti formā “*Mežizstrādes veicēju un mežsaimniecisko darbu veicēju reģistrs*” sadaļā “*Auditu uzskaitē*”.

2.3.2 Galvenā cirte un krājas kopšanas cirte

Izmantojot elektronisko anketu Nr.2 (“*Galvenā cirte un krājas kopšana*”), katra cirsmu izstrādātāja (gadījumā, ja tiek pārdotas ciršanas tiesības) pilna pārbaude* ir jāveic vismaz vienu reizi gadā. Atkārtota pārbaude** ir jāveic, ja tiek konstatētas neatbilstības, kuru novēršanu var konstatēt tikai darbu izpildes vietā vai laikā.

** Pilna pārbaude tiek veikta darbu izpildes laikā, lai tiku novērtētas pilnīgi visas pārbaudes anketā iekļautās sadaļas.*

*** Atkārtota pārbaude var tikt veikta darbu izpildes laikā, tikko pabeigtu darbu vietā vai objektā, kurā darbi jau ir pabeigti. Galvenais nosacījums, lai tiktu novērtēts tas darbu aspekts, kurā tika konstatētas neatbilstības pilnās pārbaudes laikā.*

Pilns novērtējums ir jāveic darbu izpildes laikā vai tikko pabeigtu darbu vietā, kamēr darbu veicēji vēl ir objektā. Konstatēto neatbilstību gadījumā BONO pārstāvim ir jānosaka veids kā mežizstrādes veicējs var izlabot konkrēto neatbilstību:

- BONO organizētas/ veiktas apmācības;
- trūkstoša aprīkojuma / tehnikas iegāde;
- bojāta aprīkojuma / tehnikas salabošana;
- citas darbības, kuras nepieciešamas, lai novērtu neatbilstību un tās atkārtošanos nākotnē.

Veiktā pārbaude un rezultāti tiek reģistrēti formā “*Mežizstrādes veicēju un mežsaimniecisko darbu veicēju reģistrs*” sadaļā “*Auditu uzskaitē*”.

2.4 Koku ciršana

Kokmateriālu iegūšanā, galvenās cirtes izpildei, pārsvarā tiek izmantota kailciršu metode. Ievērojot Dabas aizsardzības prasības, meža apsaimniekotājs neveic kailcirtes (saglabā augošu koku biežību mežaudzes pirmajā stāvā ne mazāku kā 0,4) aizsargjoslās (saskares (pārejas) zonā) ap purviem.

- 10 līdz 100 hektārus lielām purvu platībām — 20 metru joslā;
- par 100 hektāriem lielākām purvu platībām — 50 metru joslā meža augšanas apstākļu tipos uz sausām, nosusinātām, slapjām minerālaugsnēm un nosusinātām kūdras augsnēm un vismaz 100 metru joslā meža augšanas apstākļu tipos uz slapjām kūdras augsnēm.

Audzēs, kur dominē ozoli, liepas, kļavas, vīksnas, gobas un skābarži, tiek nodrošināta šo sugu koku mežaudžu atjaunošana vismaz tādā apjomā, kāds bijis konkrētās sugas īpatsvars pirms galvenās cirtes uzsākšanas. Atbilstoši valsts likumdošanai (MK noteikumi “Noteikumi par koku ciršanu mežā” Nr. 935) mežaudzēs, kur valdošā koku suga ir ozols, liepa, kļava, goba, vīksna vai skābardis, kailcirtē netiek veikta.

Mežsaimnieciskai darbībai, ja tas nerada reālus slimību un kaitēkļu savairošanās draudus apkārtējās audzēs un/vai draudus darba drošībai, apsaimniekojamā teritorijā nav pakļautas:

- vējgāzēs un vējlauzēs atsevišķas vietas, kur auguši lielu izmēru koki;
- degušās audzēs, kas vecākas par 30 gadiem, grupās vai izklaidus - izdzīvojušie koki, kā arī grupās bojā gājušie koki;
- mežābeles un kadiķi.

2.5 Slapjo mežu apsaimniekošana

Slapjo mežu apsaimniekošanā tiek ievērotas šādas prasības:

- Slapjos egļu mežos (dumbrājs, liekņa, slapjā gārša, slapjais vēris un niedrājs) veicināma paaugas saglabāšanās un vismaz daļēja atjaunošanās zem mātes audzes vainagu klāja;
- Slapjos lapu koku mežos (dumbrājs, liekņa, slapjā gārša, slapjais vēris, kā arī niedrājs, kur dominē melnalksnis), atstājamo dzīvo koku skaits – vismaz 30 uz 1 ha un veidojamas saglabājamo koku grupas;
- Slapjos lapu koku un egļu mežos (dumbrājs, liekņa, slapjā gārša, slapjais vēris, kā arī niedrājs, kur dominē egle vai melnalksnis), atbilstoši veicināma augošo sugu koku atjaunošanās.

2.6 Meža kopšana un atjaunošana

Meža atjaunošanas pamatuzdevums ir mežsaimniecības prasībām atbilstoša produktīva un kvalitatīva meža izaudzēšana, mežu atjaunojot sējot vai stādot, vai veicinot dabisko atjaunošanos, ja tā norit ar dotajiem augšanas apstākļiem atbilstošām koku sugām. Mākslīgajā meža atjaunošanā tiek izmantots tikai sertificēts meža reproduktīvais materiāls.

Mežu platībās ir jāveic apsaimniekošanas darbības, kas uztur vai atjauno dabiskām ekosistēmām raksturīgās dzīvotnes īpašības, lai veicinātu dabiski sastopamo sugu daudzveidību, kā arī to ģenētisko daudzveidību (Nav piemērojams plantācijām).

Jaunaudžu kopšanu veic ar mērķi, veicināt konkrētiem meža augšanas apstākļiem vislabāk piemērotu koku sugu attīstību. Jāpiemin arī tas, ka kopšana palielina nākotnes meža ražību un atstājamo koku vērtību, kas ir atkarīga no stādu vai sēklu ģenētiskajām īpašībām. Pareiza stādu izvēle ievērojami ietekmē krājas pieaugumu, kā arī stumbru kvalitāti. Pareizi izkopjot jaunaudzes atstājamiem kokiem ievērojami palielinās augšanas telpa un samazinās meža audzēšanas cikla ilgums.

Ir jāievēro sekojoši nosacījumi jaunaudžu kopšanā:

- Veicot jaunaudžu kopšanas cirtes, jā saglabā platlapju sugu piemistrojums, (Nav piemērojams plantācijām)

- Egļu mežaudžu atjaunošana un to turpmākā kopšana ir veikta tā, lai šajās audzēs 30 gadu vecumā saglabātos vismaz 10% citu koku sugu piemistrojums, ja to pieļauj augšanas apstākļi, (Nav piemērojams plantācijām)

Krājas kopšanas cirtē jāuzsāk, kad mežaudzes kokiem no jaunaudžu saslēgšanās brīža sāk pietrūkt augšanai nepieciešamo resursu – ūdens, barības vielu un gaismas. Veicot kopšanas cirti periodiski tiek izcirsta kāda daļa no audzes.

Tīraudzēs ar krājas kopšanas cirtēm regulē biežību un uzlabo audzes kvalitāti, bet mistraudzēs - veido vēlamā sugu sastāva un kvalitātes mežaudzi.

Krājas kopšanas cirtes intensitāte atkarīga no mežaudzes sastāva, vecuma, krājas, galvenās sugas bioloģiskajām īpašībām, augšanas apstākļu tipa un audzes apsaimniekošanas mežsaimnieciskā mērķa, kā arī no mežaudzes spējas turpināt koksnes ražošanu tādā apjomā, lai galvenās cirtes brīdī krāja būtu tuva maksimāli iespējamajai.

2.7 Mežizstrādē lietotā tehnika un tehnoloģija

Lai mazinātu mežizstrādes ietekmi uz augsni un augošiem kokiem, kā arī palielinātu iegūstamo sortimentu vairumu un to kvalitāti BONO un sertifikācijas grupas biedri iespēju robežās izmanto pakalpojumu sniedzējus ar rokas motor instrumentiem. Tehniskās prasības kokmateriālu pievešanas teknikai tiek noteiktas individuāli, izvērtējot kokmateriālu pievešanas apstākļus un attālumu un lai iespējami mazinātu mežizstrādes tehnikas negatīvo ietekmi uz augsni.

2.8 Nosacījumi mežizstrādes darbībā

Vietās, kur sastopamas lapsu un āpsu alas, saglabājamās paaugas un pameža grupas, tajās netiek veidoti tehnoloģiskie koridori un krautuvju vietas. Minētās prasības var neievērot pilsētu, ciemu administratīvajās teritorijās un atpūtas vietās, kā arī 50 metru zonā gar valsts nozīmes infrastruktūru.

Saglabājams pamežs (izņemot invazīvās sugas) un paauga, ciktāl tas neapdraud darba drošību.

Vietas, kurās apsaimniekošana iepriekš nav bijusi atbilstoša izsniegto vadlīniju noteiktajām prasībām, meža apsaimniekošanas pasākumi tiek plānoti tā, lai tuvinātos noteikto prasību izpildei.

Mežaudzes, kur ozoli (*Qercus robur* L.), liepas (*Tilia cordata* Mill.), kļavas (*Acer platanoides* L.), vīksnas (*Ulmus glabra* Huds.), gobas (*Ulmus laevis* Pall.) un skābarži (*Carpinus betulus* L.) mežaudzes sugu sastāva formulā sastāda 5 un vairāk vienības ir aizliegts nocirst kailcirtē.

Mitrzemes - ilggadīgi, bebru izveidoti dīķi, appludinājumi, mitrāji dabiskas izcelsmes ūdenstecēs, ko raksturo nokaltuši koki un/vai pārmitrām vietām raksturīga veģetācija, atstājami neskarti. Tas neattiecas uz appludinājumiem, kas ietekmē citiem īpašniekiem piederošās zemes (Nav piemērojams plantācijām).

Mežaudzēs, kas vecākas par 30 gadiem, pēc meža ugunsgrēka saglabājamās neskartas atsevišķas izdzīvojušo vai bojā gājušo koku grupas, t.sk., lielāko dimensiju izdzīvojušie vai bojā gājušie koki (Nav piemērojams plantācijām).

2.9 Meža zemju transformāciju par plantācijām vai nemeža zemēm

BONO un sertifikācijas grupas biedri neplāno meža zemju transformāciju par plantācijām vai nemeža zemēm, bet ja to plānos darīt, tad tas:

- a) skars ļoti ierobežotu apsaimniekojamā meža daļu;
- b) nenotiks augstvērtīgos mežos;
- c) nodrošinās skaidrus, būtiskus, drošus un ilgtermiņā papildu vides aizsardzības ieguvumus visai apsaimniekotajai teritorijai kopumā.

2.10 standarta prasību salīdzinājums

MAP kopsavilkums nodrošina LR normatīvo aktu, kā arī meža apsaimniekošanas standartu prasības. MAP papildināšanas laikā tika izvērtēta standarta “FSC Pagaidu Nacionālais meža uzraudzības standarts Latvijai (FSC-STD-LVA-2023)” atbilstība valstī pastāvošajai likumdošanai un konfliktsituācijas netika konstatētas. Atkārtota izvērtēšana tiks veikta līdz ar katru MAP aktualizāciju.

Pretrunas starp saistošajiem tiesību aktiem un FSC standartu

FSC Pagaidu Nacionālais meža uzraudzības standarts Latvijai (FSC-STD-LVA-2023)	Atsauce uz tiesību aktiem	Pretrunu apraksts

3. Ikgadējā mežizstrādes apjoma un sugu izvēles pamatojums

Pieļaujamais mežizstrādes apjoms tiek sabalansēts ar koksnes pieaugumiem, tādējādi nodrošinot stabilu kokmateriālu plūsmu un ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu.

Par pamatu ikgadējā pieļaujamā ciršanas apjoma aprēķinam tiek ņemts ikgadējais pieaugums. Pieaugumu aprēķini tiek veikti izmantojot SILAVA nacionālā meža monitoringa datus.

Paredzamie krājas pieaugumi divu gadu periodam, laika posmā no 2025. – 2035. gadam apskatāmi zemāk esošajās tabulās. Aprēķini veikti izņemot platības, kuras novirzītas dabas aizsardzībai (skatīt apakšnodaļu 1.3.2.).

BONO

Suga	Gada krājas pieaugums uz 2025 m ³	Krāja 2025 m ³	Krājas pieaugums. m ³	Potenciālā krāja 2030 m ³	Krājas pieaugums. m ³	Potenciālā krāja 2035 m ³
			(pieļaujamais ciršanas apjoms 5 gadiem)		(pieļaujamais ciršanas apjoms 10 gadiem)	
Priede	261	9228	1303	10531	2606	11834
Egle	308	6757	1541	8299	3083	9840
Bērzs	1286	25329	6429	31758	12858	38187
Melnalksnis	174	4201	868	5069	1736	5937
Apse	694	11088	3468	14556	6936	18024
Baltalksnis	632	10342	3160	13501	6319	16661
Cits	31	544	154	699	308	853
Kopā	3385	67490	16924	84413	33847	101337

LMAF

Suga	Gada krājas pieaugums uz 2025 m ³	Krāja 2025 m ³	Krājas pieaugums. m ³	Potenciālā krāja 2030 m ³	Krājas pieaugums. m ³	Potenciālā krāja 2035 m ³
			(pieļaujamais ciršanas apjoms 5 gadiem)		(pieļaujamais ciršanas apjoms 10 gadiem)	
Priede	1946	53290	9732	63023	19465	72755
Egle	2161	41943	10803	52746	21606	63549
Bērzs	9443	171642	47215	218857	94429	266071
Melnalksnis	1208	27226	6039	33265	12077	39303
Apse	4320	57541	21602	79143	43203	100745
Baltalksnis	3668	64040	18339	82379	36678	100719
Cits	317	5247	1585	6832	3170	8417
Kopā	23063	420931	115314	536245	230629	651560

Ciršanas plānošana tiek veikta tā, ka regulārā meža apsaimniekošanas procesā ietvertajās operācijās (Galvenās izmantošanas un krājas kopšanas cirtes) nepārsniedz gada vidējo pieļaujamo ciršanas apjomu. Ciršanas apjomu gada ietvaros pieļaujams palielināt tādā apmērā par kādu ir radies

krājas uzkrājums iepriekšējā periodā. Attiecībā uz Baltalksni – ciršanas apjomi netiek samēroti ar pieaugumu, jo esošā Ba krāja ir lielāka, kā nepieciešams (tiek veikta mērķtiecīga Ba audžu nomaiņa).

Plānotajos ciršanas apjomos netiek iekļauti dabas stihiju (vējgāžu, snieglaužu u.c.) radītie bojājumi un ar to seku likvidāciju saistītie ciršanas apjomu pieaugumi.

Suga	Plānotie ciršanas apjomi 2026. gadā, m3	
	BONO	LMAF
Priede	208	1557
Egle	247	1728
Bērzs	1029	7554
Baltalksnis	139	966
Apse	555	3456
Melnalksnis	506	2934
Cits	25	254
Kopā	2708	18450

Šobrīd tiek plānots iegādāties papildu mežu platības, līdz ar to plānotie ciršanas apjomi tiks palielināti. Plānotie ciršanas apjomi (m3) 2025. gadam pa sugām apskatāmi zemāk esošajā tabulā.

4. Meža augšanas dinamika un monitorings

Lai novērtētu veiktās darbības, meža augšanas dinamiku, floras un faunas izmaiņas, kopējo veselības stāvokli un nozāģēto apaļkoku apjomus tiek veikts ikgadējs monitorings. Monitorings tiek veikts reizi gadā, kad tiek sagatavota jauna MAP versija pirms sertifikācijas iestādes audita.

4.1 Koksnes ieguves apjoms

Gads	Uzņēmums		Galvenā cirte	Krājas kopšanas/ sanitārā cirte
2025	BONO	Kopējā platība, ha	0	0
		Kopējā krāja, m3	0	0
	LMAF	Kopējā platība, ha	0	0
		Kopējā krāja, m3	0	0

4.2 Nelegālā mežizstrāde

Atklājot nelegālas darbības (piemēram, nelikumīgu koku ciršanu, būvniecību un citas neatļautas darbības), BONO un sertifikācijas grupas biedri nekavējoties informē kompetentās valsts un/vai pašvaldību iestādes un dokumentē attiecīgo notikumu.

Uzņēmums	Atrašanās vieta	Apjoms m3	Platība, ha	Konstatēšanas datums

Lai izvairītos no cirsmas robežu pārkāpšanas, ja cirtes rezultātā mežaudzes vai tās daļas šķērslaukums tiks samazināts zem minimālā šķērslaukuma, izņemot gadījumu, ja izlases cirtē veido 0,2 hektāru un mazākus atvērumus, cirsmu apvidū atzīmē tā, lai cirsmas robežas būtu skaidri redzamas, par skaidrām robežām uzskata:

- mežaudzi līdz 20 gadu vecumam
- izcirtumu
- ne meža zemi
- robežstīgu
- meža infrastruktūras objektus
- ar krāsu, lenti vai vizūrstīgu iezīmētu cirsmas robežu

Lai nodrošinātu vienotas zemes vienību robežu identifikācijas un robežzīmju ierīkošanas prasības BONO un sertifikācijas grupas biedri ir izstrādājuši Meža platību kartēšanas un zemes robežu marķēšanas procedūru.

4.3 Meža faunas sastāva izmaiņas

4.3.1 Mežu atjaunošana 2025, ha

	BONO		LMAF	
Meža atjaunošana, ha	Dabiski	Mākslīgi	Dabiski	Mākslīgi
Priede	0	0	0	0
Egle	0	0	0	0
Bērzs	1.5	0	14.93	0
Baltalksnis	1.57	0	56	0
Melnalksnis	0	0	3.95	0
Apse	2.47	0	28.89	0
Blīgzna	0	0	1.56	0
Kopā	0	0	0	0

4.4 Meža veselības stāvoklis

4.4.1 Mežu kopšana 2025, ha

Kopšanas veids	BONO	LMAF
Jaunaudžu kopšana	2.82	29.7
Agrotehniskā kopšana	0	0

4.4.2 Mežaudžu bojājumu mazināšana 2025, ha

Bojātās mežaudzes	BONO	LMAF
Abiotisko un biotisko apstākļu dēļ izņemtie ciršanas apliecinājumi (Sanitārās cirtes)	0	0
Jaunaudžu papildināšana (P; E; B)	0	0

4.4.3 Mežaudžu bojājumu preventīvie pasākumi 2025, ha

Pielietotie repelenti (ha)	BONO	LMAF
Cervacol Extra	0	0

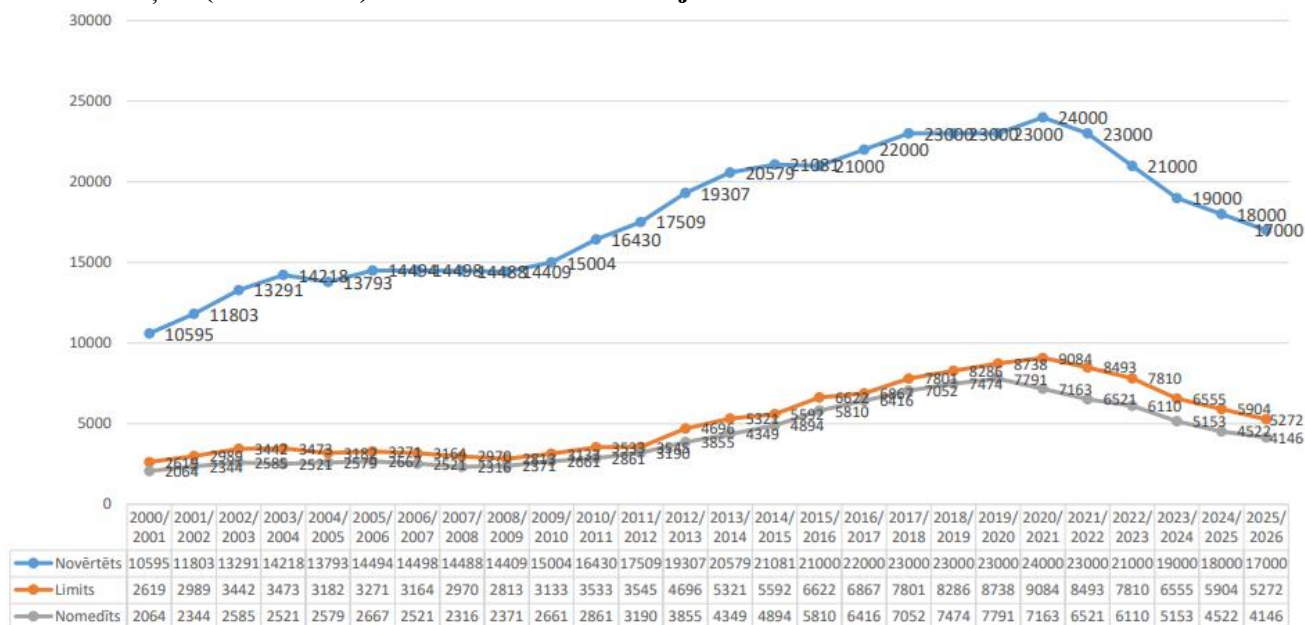
4.4.4 Teritorijas, kurās konstatētas invazīvas sugas 2025, ha

Apsaimniekojamajās meža platībās ir konstatētas konkrētas vietas, kur sastopamas invazīvas sugas (Sosnovska latvānis *Heracleum sosnovskyi*).

Atrašanās vieta (Novads, pagasts)	Kadastrs	Īpašuma nosaukums
Jēkabpils nov., Rites pag.	56800050036	Lūsēni
Valmieras nov., Mazsalacas pag.	96310050161	Vectrumpju mežs

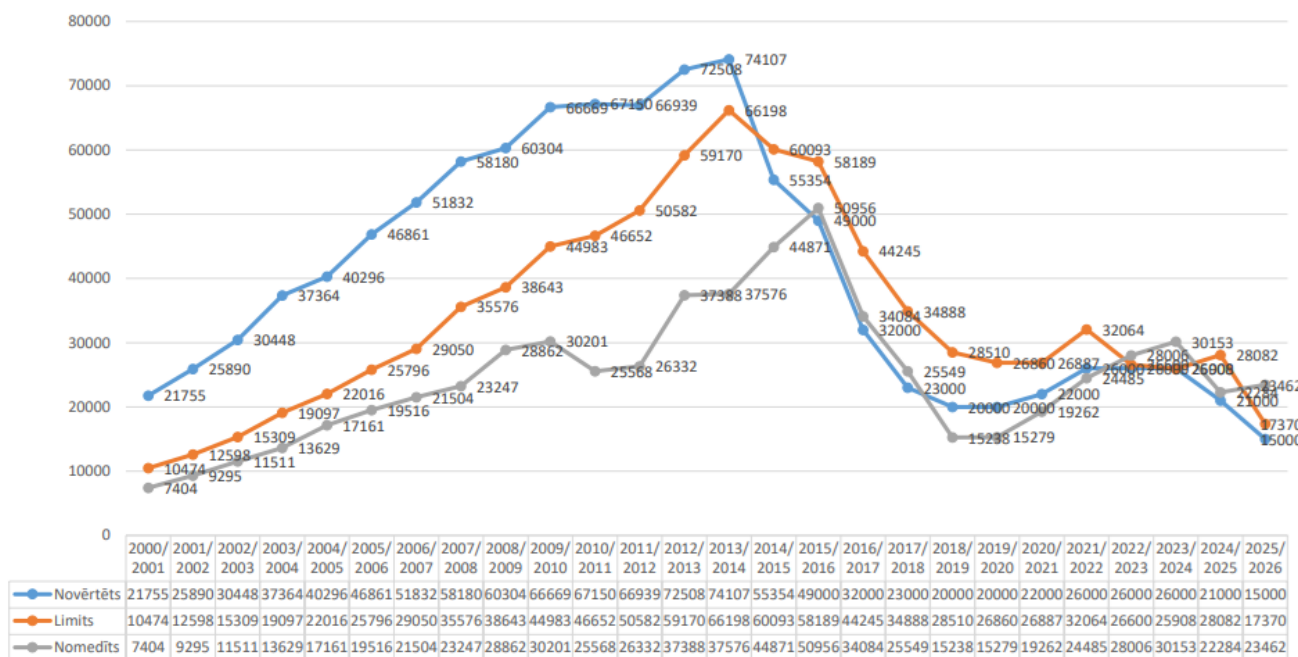
4.5 Medījamo dzīvnieku skaita dinamika

4.5.1 Aļņu (*Alces alces*) skaita dinamika Latvijā

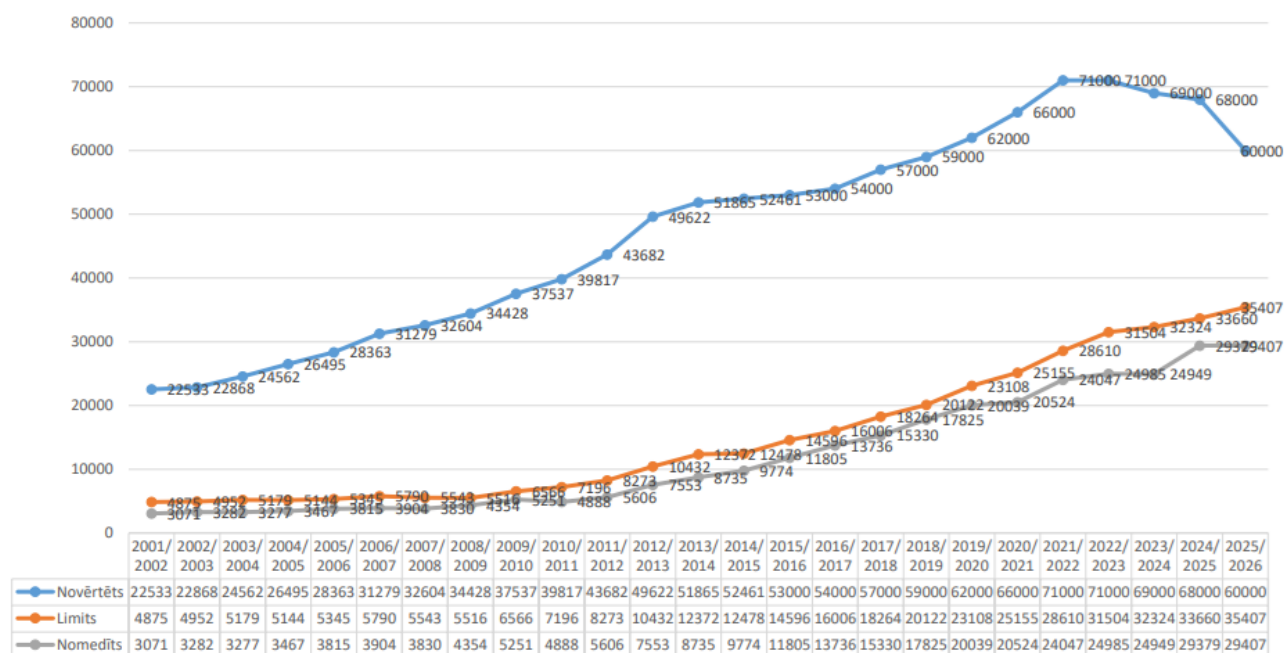
Pēdējos gados novērojams aļņu kopējā skaita samazinājums, jo pēdējā desmitgadē tika palielināti medījamo aļņu limiti un tas rezultējās ar kopējā populācijas skaita samazinājumu.

4.5.2 Mežacūku (*Sus scrofa*) skaita dinamika Latvijā

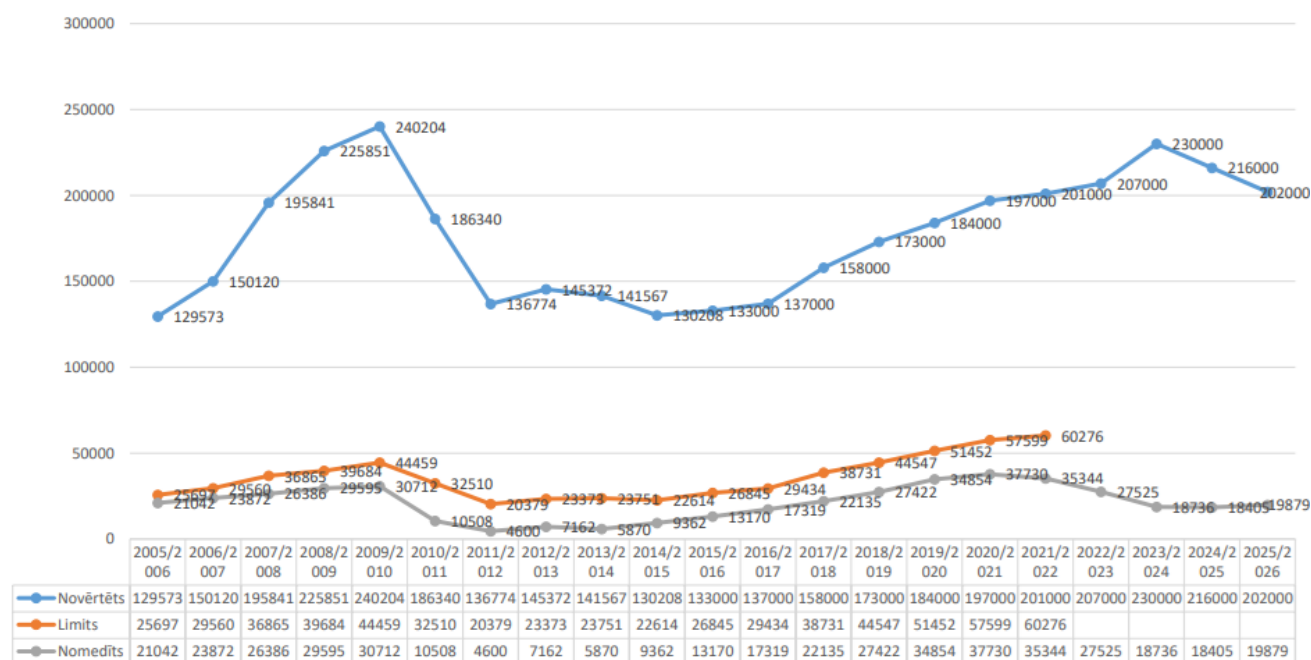
Kopš cūku mēra izplatības sākšanās Latvijas teritorijā ir novērojams straujš mežacūku populācijas kritums. Tomēr pēdējos gados mežacūku populācija ir nostabilizējusies un vairs nenotiek mežacūku skaita samazināšanās.

4.5.3 Staltbriežu (*Cervus elaphus*) skaita dinamika Latvijā

Pēdējos 25 gadus nav novērots staltbriežu skaita kritums. Staltbriežu populācija stabili palielinās.

4.5.4 Stirnu (*Capreolus capreolus*) skaita dinamika Latvijā

Pēdējos deviņus gadus ir novērojams stirnu skaita palielinājums.

4.6 Aizsargājamo teritoriju tīkls (AAT), monitorings un uzraudzība

4.6.1 Monitorings

Informācija par monitoringa metodēm un monitoringa plānu ir pieejamas dokumentā *SIA "BONO" aizsargājamo teritoriju tīkla galveno elementu un īpaši saglabājamo vērtību monitoringa programma 2026. – 2035. gadam.*

4.6.2 Aizsargājamo teritoriju tīkls

Aizsargājamo teritoriju tīkla (turpmāk ATT) atlasi, identifikāciju uzraudzību un monitoringu nodrošina ārpakalpojumu sniedzējs SIA "EcoSolutions and Environmental Resources Management". Pamatojoties uz pakalpojuma līgumu ārpakalpojuma sniedzējs nodrošina dabas un kultūrvēstures vērtību apzināšanu, uzraudzību un monitoringu, piesaistot kompetentus dabas un/vai kultūrvēstures ekspertus. Skatīt ārpakalpojumu ekspertu sarakstu un kompetences pamatojumu pielikumā *Ārpakalpojumu sniedzēja piesaistīto ekspertu saraksts un kompetences pamatojums.*

4.6.3 Aizsargājamo teritoriju tīkla izveides principi

ATT (reprezentatīvie parauglaukumi kopā ar citiem ATT elementiem) **veido vismaz 10%** no kopējās SIA "BONO" un sertifikācijas grupas biedru pārvaldītās FSC sertificētās platības. Galvenie aizsargājamo teritoriju tīkla elementi, jo īpaši saglabājamo vērtību kategorijas (turpmāk – ISV), to noteikšanas metodes, iespējamie riski un identificētie saglabāšanas un uzturēšanas pasākumi ir noteikti pielikumā *Aizsargājamo teritoriju tīkla galvenie elementi, īpaši saglabājamo vērtību kategorijas, to noteikšanas metodes, potenciālais apdraudējums un noteiktie saglabāšanas pasākumi.*

4.6.4 Īpaši saglabājamo vērtību (ISV) identificēšana un uzraudzība

ISV apzināšana tiek veikta izmantojot identifikācijas metodes, kuru pamatā ir vislabākā pieejamā informācija (sk. *Aizsargājamo teritoriju tīkla galvenie elementi, īpaši saglabājamo vērtību kategorijas, to noteikšanas metodes, potenciālais apdraudējums un noteiktie saglabāšanas pasākumi.*). ISV identificēšanā un uzraudzībā savas kompetences ietvaros ir iesaistīti ārpakalpojuma sniedzēja piesaistītie eksperti, kā arī SIA "BONO" un sertifikācijas grupas biedru darbinieki. Katrai no ATT iekļautajām meža platībām eksperti definē apsaimniekošanas nosacījumus, kas vērsti uz noteiktas ISV aizsardzību, un uzturēšanu. Visa informācija par ATT iekļautajām meža platībām un tajās atrodamo ISV ir integrēta LVM GEO (SIA "BONO" un sertifikācijas grupas biedriem) datu pārvaldības sistēmā, ko izmanto grupas darbinieki, kas ir atbildīgi par mežsaimniecības darbību plānošanu un uzraudzību.

Sākotnējā informācija par ATT iekļautajām meža platībām un tajā norādītajiem apsaimniekošanas nosacījumiem tiek ģenerēta automātiski LVM GEO (SIA "BONO" un sertifikācijas grupas biedru) datu pārvaldības sistēmā atbilstoši SIA "EcoSolutions" un ģeodatu bāzes atbilstības kritērijiem (*Aizsargājamo teritoriju tīkla galvenie elementi, īpaši saglabājamo vērtību kategorijas, to noteikšanas metodes, potenciālais apdraudējums un noteiktie saglabāšanas pasākumi*). SIA "EcoSolutions and Environmental Resources Management" ne retāk kā reizi mēnesī saraksta veidā nosūta aktualizētu informāciju (shp. un excel faila formātā) par meža apsaimniekošanas vienībām, kurām attiecīgā mēneša laikā ir mainīts HCV statuss (piem., iepriekš neidentificēts ISV, informācijas labošana utt.).

ATT piederošajās mežaudzēs mežizstrādes darbus vai jaunas infrastruktūras izbūvi drīkst veikt, tikai ievērojot kompetentu ekspertu noteiktos apsaimniekošanas nosacījumus. Gadījumos, kad uzņēmuma darbinieki, plānojot vai īstenojot mežsaimnieciskās darbības mežaudzēs, kurās nav mežsaimnieciskās darbības ierobežojumu, konstatē pazīmes, kas liecina par iespējamu ISV atrašanos meža platībā (piemēram, lielas ligzdas, dižkoki, liels atmirušas koksnes apjoms, senkapi u.c.), mežsaimnieciskās darbības tiek pārtrauktas un informēts ārpakalpojumu sniedzējs, kas nodrošina atbilstoši kvalificēta eksperta piesaisti (*Aizsargājamo teritoriju tīkla galvenie elementi, īpaši saglabājamo vērtību kategorijas, to noteikšanas metodes, potenciālais apdraudējums un noteiktie saglabāšanas pasākumi*). Piesaistītais eksperts apseko teritoriju, izvērtējot ISV klātbūtni teritorijā.

Gadījumā, ja parauglaukumā tiek konstatēts ĪSV, attiecīgais parauglaukums tiek iekļauts ATT un turpmākās mežsaimnieciskās darbības var veikt tikai saskaņā ar ekspertu noteiktajiem apsaimniekošanas nosacījumiem.

4.6.5 Aizsargājamo teritoriju tīkla (ATT) un īpaši saglabājamo vērtību uzraudzība

SIA „EcoSolutions and Environmental Resources Management” apsaimniekotajās teritorijās nodrošina ATT galveno elementu un ĪSV monitoringu saskaņā *Aizsargājamo teritoriju tīkla galvenie elementi, īpaši saglabājamo vērtību kategorijas, to noteikšanas metodes, potenciālais apdraudējums un noteiktie saglabāšanas pasākumi.*

Monitorings tiek organizēts tādā apmērā, lai gadā tiktu auditēti vismaz 10% no visām ATT teritorijām (5 gadu laikā tiek auditētas visas grupas pārziņā esošās ATT teritorijas). Saglabājamo ĪSV kvalitātes novērtējumu sniedz ārpakalpojumu sniedzēja SIA “EcoSolutions and Environmental Resources Management” piesaistītie dabas un kultūrvēstures eksperti. Monitoringa rezultātu apkopojums ir iekļauts ikgadējā **vides pārskatā**, kas tiek sagatavots par **kārtējo kalendāro gadu līdz nākamā gada 30. aprīlim.**

Kopējās aizsargājamo teritoriju tīkla (ATT) platības (ha) bez pārklāšanās: **1130,63 ha**

Kopējās aizsargājamo teritoriju tīkla (ATT) platības (%) bez pārklāšanās: **23,51 %**

4.7 Sociālā ietekme

Visos BONO un sertifikācijas grupas biedru piederošajos mežu īpašumos ir nodrošināta brīva pieeja ogošanai un sēņošanai, kā arī cita veida rekreācijai, kas nav pretstatā ar pastāvošo likumdošanu vai sertifikācijas prasībām. Ierobežojumi mežu piekļuvei var tikt veikti tikai tādā gadījumā, ja to pieprasa darba drošības prasības (noris mežizstrādes darbi) vai citās situācijās, ja pastāv kāda veida apdraudējums sabiedrībai vai videi.

BONO un sertifikācijas grupas biedri uzklausa vietējo sabiedrību (tai skaitā kaimiņu zemju īpašniekus) un citas ieinteresētās puses attiecībā uz notikušo meža apsaimniekošanu un plānu. Meža apsaimniekotājs izveido un ikgadēji aktualizē ieinteresēto pušu sarakstu (*FSC FM sertifikācijas ieinteresēto pušu saraksts*).

Ikviena ieinteresētā puse ir aicināta izteikt savus ieteikumus, jautājumus, sūdzības un komentārus nosūtot tos uz e-pastu: edgars.birks@lfd.eu tādejādi pastāvīgi uzlabojot apsaimniekotāja veikumu mežu apsaimniekošanā un nodrošinot sociālo atbildību.

4.7.1 Sūdzības

Saņemtās sūdzības tiek izvērtētas atbilstoši publiski pieejamai procedūrai “*Procedūra par sūdzību risināšanas kārtību uzņēmumā*” un mēneša laikā kopš to saņemšanas brīža tā iesniedzējam tiek sniegta atbilde (rīcība) uz radušos sūdzību. Tiek uzturēts “*Sūdzību reģistrs*”.

Darbības tiek pārtrauktas platībās, par kurām pastāv šādi strīdi:

- nozīmīgi; vai
- būtiski ieilguši; vai
- skar ievērojamu interešu skaitu.

4.7.2 Nodarbinātība

BONO un sertifikācijas grupas biedru monitorē kopējo nodarbināto skaitu un nodarbināto drošību meža darbu izpildē.

Uzņēmuma veiktās saimnieciskās darbības rezultātā tiek nodarbināti cilvēki (skaits):			
Gads	Uzņēmums	Štata darbinieki	
		Vīrieši	Sievietes
2025	BONO	7	16
	LMAF	3	2

Uzņēmuma veiktās saimnieciskās darbības rezultātā tiek nodarbināti cilvēki (skaits):

Tiek reģistrēti notikušie negadījumi meža apsaimniekošanas un mežizstrādes darbu laikā.

Gads	Uzņēmums	Štata darbinieki		Ārpakalpojums	
		Smagi	Letāli	Smagi	Letāli
2025	BONO	0	0	0	0
	LMAF	0	0	0	0

4.7.3 Meža apsaimniekošanas un mežizstrādes darbu sociālā ietekme

Sociālā ietekme tiek novērtēta veicot meža darbu monitoringu (skatīt 3.3 Meža darbu monitorings). Pārbaudes anketās ir iekļauta sociālās ietekmes vērtējums.

4.8 Izmaksas, darba ražīgums un efektivitāte

BONO un sertifikācijas grupas biedri ikgadēji apkopo datus par

- Īpašumu pirkšanu
- Cirsmu un īpašumu pārdošanu
- Administrācijas izmaksām
- Izmaksu, ražīguma un efektivitātes novērtējumu dati.

Šie dati nav pieejami MAP publiskajā daļā.

5. Vides aizsardzības pasākumi

Meža apsaimniekotājs apzinās, ka neatbilstošas mežizstrādes rezultātā var tikt radīts būtisks kaitējums videi, tāpēc pirms meža nogabalu traucējošu darbību uzsākšanas tiek veikti ietekmes uz vidi novērtējumi. Par traucējošu darbību tiek uzskatīta *galvenā* un *krājas kopšanas cirte*. Plānotās meža apsaimniekošanas darbības tiek modificētas ņemot vērā ietekmes uz vidi vērtējuma rezultātus, piemērojot atbilstošākos:

- izstrādes paņēmienus,
- tehniku,
- izstrādes laiku,
- pielāgojot pievešanas un
- izvešanas ceļus u.c.

Tiek sagatavota atbilstoša cirsmas tehnoloģiskā karte, kurā tiek ņemti vērā ietekmes uz vidi rezultāti.

Lai nodrošinātu vides aizsardzības prasības ir izstrādātas rakstiskas vadlīnijas (3. pielikums), kas ir saistošas dažādiem darbību veidiem (dabas vērtību saglabāšanai cirmās, augsnes un ūdeņu aizsardzībai, infrastruktūras objektu ekspluatācija u.c.). Vadlīnijas tiek nodrošinātas darbu izpildītājiem mežā.

5.1 Saglabājamie koki un meža struktūras

Saglabājamo koku un meža struktūru izvēles principus regulē BONO un sertifikācijas grupas biedru „*Vadlīnijas biomasas un saglabājamo koku atstāšanai cirmā*”. Vadlīnijās minēto prasību izpilde ir saistoša visiem BONO platībās strādājošajiem darbu veicējiem.

5.2 Sezonālie aizsardzības pasākumi

Lai samazinātu saimnieciskās darbības negatīvo ietekmi uz mežā mītošo putnu ligzdošanu, mežos ar augstu dabisko ligzdojošo putnu blīvumu un sugu daudzveidību:

- no 1. aprīļa līdz 31. maijam tiek samazināta mežizstrādes intensitāte.
- No 1. aprīļa līdz 30. jūnijam kopšanas cirti neveic līdz 10 gadu vecu priežu un lapu koku un līdz 30 gadu vecu egļu jaunaudzēs, izņemot jaunaudzes, kuru vidējais augstums skuju kokiem ir līdz 0,7 m, bet lapu kokiem - līdz metram.

5.3 Ugunsdrošība

Ugunsdrošību mežā LR reglamentē Ministru kabineta noteikumi Nr. 238 „Ugunsdrošības noteikumi”.

Meža apsaimniekotājs:

- atjaunojot skujkoku mežaudzes silā, mētrājā, lānā un viršu ārenī, kā arī ieaudzējot mežaudzes un plantāciju mežus, platības, kas lielākas par 5 ha un kurās augsnes kūdras slānis nav biezāks par 0,15 m, sadala daļās ar mineralizēto joslu tā, lai neviena no tām nebūtu lielāka par 5 ha. Šā apakšpunkta prasības neattiecas uz ieaudzētajām mežaudzēm un plantāciju mežiem, kuri sasnieguši 10 gadu vecumu lapkokiem un 20 gadu vecumu skujkokiem;
- meža objekta autoceļos un dabiskajās brauktuvēs, kas var tikt izmantotas ugunsdzēsības vajadzībām,

- katru gadu līdz 1. maijam novāc pielūžņojumu, kas var traucēt ugunsdzēsības transporta pārvietošanos;
- katru gadu līdz 1. maijam sakārto ceļus un piebrauktuves ugunsdzēsības ūdensņemšanas vietām un uztur tās tādā stāvoklī, lai nodrošinātu ugunsdzēsības transportlīdzekļu piekļūšanu.

Apsaimniekotājs nodrošina mineralizēto joslu ierīkošanu tehnikai pieejamās kvartālu stīgās (izņemot kvartālu stigas, kuras tiek izmantotas kā dabiskās brauktuves), kas šķērso par 50 ha lielākas I, II vai III ugunsbīstamības klases mežaudžu kopas, vietās, kur augsnes kūdras slānis nav biežāks par 0,15 m;

Mežaudžu un izcirtumu iedalījums ugunsbīstamības klasēs un prasības apzīmējumiem

Nr. p.k.	Ugunsbīstamības klase	Mežaudzes vai izcirtuma apraksts	Krāsu kods un krāsu modelis ugunsbīstamības apzīmēšanai meža objekta ugunsdrošības preventīvo pasākumu plānā		
			sarkans	zaļš	zils
1.	I klase – paaugstināta ugunsbīstamība	Skujkoku audzes, kas jaunākas par 40 gadiem, visos meža augšanas apstākļu tipos un lauksaimniecības zemēs ieaudzētie skujkoku plantāciju meži. Lauksaimniecības zemēs ieaudzētie lapu koku plantāciju meži, kas jaunāki par 10 gadiem. Mežaudzes un izcirtumi silā un grīnī	255	0	0
2.	II klase – augsta ugunsbīstamība	Mežaudzes un izcirtumi lānā, mētrājā, viršu ārenī un viršu kūdrēnī	255	0	255
3.	III klase – vidēja ugunsbīstamība	Mežaudzes un izcirtumi damaksnī, šaurlapu ārenī, mētru ārenī, šaurlapu kūdrēnī un mētru kūdrēnī	255	255	0
4.	IV klase – zema ugunsbīstamība	Mežaudzes un izcirtumi vērī, gāršā, slapajā mētrājā, slapajā damaksnī, slapajā vērī, slapajā gāršā, platlapju kūdrēnī un platlapju ārenī	0	255	0
5.	V klase – ļoti zema ugunsbīstamība	Mežaudzes un izcirtumi purvājā, niedrējā, dumbrajā un lieknā	0	255	255

Meža ugunsdrošajā laikposmā aizliegts:

- kurināt ugunsgrākus mežā un purvos (izņemot īpaši ierīkotas vietas, kas nepieļauj uguns izplatīšanos ārpus šīs vietas);
- atstāt ugunsgrākus bez uzraudzības. Ugunsgrāka vietu atstāj, kad uguns nodzēsta un gruzdēšana pilnīgi beigusies;
- nomest mežā, purvos vai uz tos šķērsojošiem ceļiem degošus vai gruzdošus sērkokus, izsmēkus un citus priekšmetus;
- braukt ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem pa mežu un purviem ārpus ceļiem, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams ugunsgrāka dzēsīšanai, palīdzības sniegšanai nelaimes gadījumos, meža apsaimniekošanai un inženiertīklu uzturēšanai vai to avāriju novēršanai;
- bez saskaņošanas ar Valsts meža dienesta attiecīgo teritoriālo struktūrvienību veikt jebkāda veida dedzināšanu (tai skaitā ciršanas atlieku dedzināšanu).

Meža objektā aizliegts:

- dedzināt atkritumus;
- dedzināt ciršanas atliekas vai kurināt ugunsgrāku:
 - tuvāk par 2 m no augošiem kokiem;

- vietās, kur augsnes kūdras slānis ir biezāks par 0,5 m, izņemot gadījumu, ja dedzināšana notiek pēc lietus perioda vai ziemā;
- laikposmā no 1. maija līdz 1. septembrim krautnēt (uzglabāt) kaudzēs mežaudžu ciršanas atliekas, ja kaudze atrodas tuvāk par 50 m no 10–40 gadus vecām skuju koku mežaudzēm, kuru platība ir lielāka par 1 ha, izņemot gadījumu, ja: starp šo kaudzi un mežaudzi atrodas vismaz 10 m plata ceļa trase (no kokiem brīva zeme no vienas meža sienas līdz otrai (pretējai) meža sienai, ieskaitot ceļa klātni, novadgrāvjus un citus infrastruktūras objektus, kas nepieciešami ceļa ekspluatācijai);

Tāpat, ikdienas mežizstrādes darbu laikā, tiek kontrolēts, lai visās tehnikas vienībās, kas strādā mežā ir darba kartībā esoši ugunsdzēsāmie aparāti. BONO un sertifikācijas grupas biedri veic kontroli par šo noteikumu izpildi.

6. Kopējais MAP monitorings un novērtēšana

Lai īstenotu ilgtspējīgu mežu apsaimniekošanu, BONO veic monitoringu, lai novērtētu to, cik lielā mērā ir sasniegti apsaimniekošanas mērķi, kāda ir apsaimniekošanas darbību ietekme un kādā stāvoklī ir apsaimniekojamā teritorija, un ka novērtēšana atbilst apsaimniekošanas darbību mērogam, intensitātei un riskam.

Monitorings tiek veikts vismaz reizi gadā izmantojot formu "*MAP Monitorings*", kura ir izveidota balstoties uz standarta "FSC Pagaidu Nacionālais meža uzraudzības standarts Latvijai (FSC-STD-LVA-2023)" principu Nr. 8 "MONITORINGS UN NOVĒRTĒŠANA" un standarta F pielikumu.

BONO analizē monitoringa un novērtēšanas rezultātus un izmanto šīs analīzes rezultātus, plānojot turpmākās darbības. Novērtējums tiek iedalīts 3 veidos:

1. pilnībā izpildīts – netiek plānotas izmaiņas plānošanas vai mežsaimnieciskajās darbībās;
2. daļēji izpildīts – tiek veiktas izmaiņas plānošanas vai mežsaimnieciskajās darbībās un tās ir jāievieš un jāizpilda vai laikietilpīgu procesu gadījumā jāsāk izpildīt viena gada laikā;
3. nav izpildīts – tiek veiktas izmaiņas plānošanas vai mežsaimnieciskajās darbībās un tās ir jāievieš un jāizpilda vai laikietilpīgu procesu gadījumā jāsāk izpildīt trīs mēnešu laikā.

Tiek īstenota adaptīva apsaimniekošana (nepieciešamības gadījumā tiek mainītas iekšējās BONO mežu apsaimniekošanas procedūras un veikto darbību prakse), lai monitoringa rezultātus regulāri iekļautu plānošanas procesā un atjaunotā apsaimniekošanas plānā.

Ja monitoringa rezultāti liecina par neatbilstībām FSC standartam, tiek pārskatīti apsaimniekošanas mērķi, pārbaudāmie rādītāji un/vai apsaimniekošanas darbības.

Saskaņā ar standarta F pielikumu, ieinteresētām pusēm saprotamā formātā tiek sagatavots monitoringa rezultātu kopsavilkums, kas iekļauj kartes, bet neiekļauj konfidenciālu informāciju. Tas ir publiski pieejams un iekļauts MAP. Nepieciešamības gadījumā pēc pieprasījuma no ieinteresētajām pusēm BONO var nosūtīt formu "*MAP Monitorings*", kurā ir sagatavots un aprakstīts monitorings par pārbaudīto termiņu (audita periodu).

7. Pielikumi

1. Pielikums Saistošo starptautisko vienošanos un normatīvo aktu saraksts
2. Pielikums Sertifikācijas uzturēšanā izmantoto dokumentu un veidlapu saraksts
3. Pielikums Vadlīnijas, procedūras un instrukcijas

1. pielikums Saistošo starptautisko vienošanos un normatīvo aktu saraksts

VMD un valsts pārvaldi reglamentējošie normatīvie akti

- [Valsts meža dienesta likums](#), pieņemts 25.11.1999.
- MK noteikumi [Nr.449 "Valsts meža dienesta nolikums"](#), pieņemti 30.07.2013.
- [Valsts pārvaldes likums](#), pieņemts 06.06.2022.
- [Valsts civildienesta likums](#), pieņemts 07.09.2000.
- [Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums](#), pieņemts 02.06.2005.
- [Administratīvā procesa likums](#), pieņemts 25.10.2001.
- [Administratīvās atbildības likums](#), pieņemts 25.10.2018.

Meža likums un pakārtotie normatīvie akti

- [Meža likums](#), pieņemts 24.02.2000.
- MK noteikumi [Nr.82 "Noteikumi par valsts nodevu par mežsaimnieciskām un medību darbībām"](#), pieņemti 11.02.2014.
- MK noteikumi [Nr.935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā"](#), pieņemti 18.12.2012.
- MK noteikumi [Nr.309 "Noteikumi par koku ciršanu ārpus meža"](#), pieņemti 02.05.2012.
- MK noteikumi [Nr.67 "Noteikumi par meža apsaimniekošanas plānu"](#), pieņemti 04.02.2014.
- MK noteikumi [Nr.308 "Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi"](#), pieņemti 02.05.2012.
- MK noteikumi [Nr.123 "Noteikumi par parku un mežaparku izveidošanu mežā un to apsaimniekošanu"](#), pieņemti 05.03.2013.
- MK noteikumi [Nr.248 "Meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas novērtēšanas kārtība"](#), pieņemti 07.05.2013.
- MK noteikumi [Nr.1051 "Zinātniskās izpētes mežu apsaimniekošanas un uzraudzības kārtība"](#), pieņemti 08.10.2013.
- MK noteikumi [Nr. 774 "Mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtība"](#), pieņemti 17.12.2020.
- MK noteikumi [Nr.384 "Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumi"](#), pieņemti 21.06.2016
- MK noteikumi [Nr. 392 "Meža inventarizācijas veicēju sertifikācijas un sertificēto personu darbības uzraudzības kārtība"](#), pieņemti 21.06.2016.
- MK noteikumi [Nr.889 "Noteikumi par atmežošanas kompensācijas noteikšanas kritērijiem un atlīdzināšanas kārtību"](#), pieņemti 18.12.2012.
- MK noteikumi [Nr.159 "Noteikumi par meža reproduktīvo materiālu"](#) pieņemti 26.03.2013.
- MK noteikumi [Nr.177 "Genētisko resursu mežaudžu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtība"](#) pieņemti 02.04.2013.
- MK noteikumi [Nr.647 "Mežaudzes novērtēšanas kārtība"](#), pieņemti 25.06.2009.
- MK noteikumi [Nr.98. "Noteikumi par meža apsaimniekošanu iežogotā meža platībā, kas izveidota dzīvnieku turēšanai nebrīvē"](#), pieņemti 07.02.2012.
- MK noteikumi [Nr. 51 "Nacionālā meža monitoringa noteikumi"](#), pieņemti 18.01.2022.
- MK noteikumi [Nr.76 "Kārtība, kādā ar nekustamā īpašuma nodokli neapliek zemi, kuru aizņem atjaunotās vai ieaudzētās mežaudzes"](#), pieņemti 11.02.2003.
- MK noteikumi [Nr.776 "Valsts meža zemes atsavināšanas kārtība"](#), pieņemti 19.09.2006.
- MK noteikumi [Nr.118 "Kārtība, kādā valsts un pašvaldību institūcijas iesaistās mežu ugunsgrēku ierobežošanā"](#), pieņemti 14.02.2006.
- MK noteikumi [Nr. 348 "Meža aizsardzības noteikumi"](#), pieņemti 27.06.2023. MK noteikumi [Nr.936 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā"](#), pieņemti 18.12.2012.

Medību likums un pakārtotie normatīvie akti

- [Medību likums](#), pieņemts 08.07.2003.
- MK noteikumi [Nr.421 "Medību noteikumi"](#), pieņemti 22.07.2014.
- MK noteikumi [Nr.1482 "Medības reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumu radīto zaudējumu un nelikumīgi iegūtās medību produkcijas vērtības atlīdzināšanas noteikumi"](#), pieņemti 17.12.2013.
- MK noteikumi [Nr.567 "Noteikumi par mednieku un medību vadītāju apmācību un eksamināciju, kā arī medību dokumentu izsniegšanu un anulēšanu"](#), pieņemti 23.09.2014.
- MK noteikumi [Nr.1194 "Kārtība, kādā nosaka maksu par medību tiesību izmantošanu valstij piekrītošās vai piederošās medību platībās"](#), pieņemti 29.10.2013.
- MK noteikumi [Nr.1483 "Savvaļā dzīvojošo medijamo dzīvnieku piebarošanas noteikumi"](#), pieņemti 17.12.2013.
- MK noteikumi [Nr.269 "Noteikumi par medijamo dzīvnieku nodarīto zaudējumu noteikšanu un medību koordinācijas komisijām"](#), pieņemti 26.05.2014.
- MK noteikumi [Nr. 226 "Noteikumi par biodrošības pasākumu kopumu medībās"](#), pieņemti 17.04.2018.
- MK noteikumi [Nr. 605 "Medību saimniecības attīstības fonda nolikums"](#), pieņemti 29.09.2020.

- Lejupielādēt: [Medijamo dzīvnieku populāciju stāvokļa novērtēšanas un pielaujamā nometīšanas apjoma noteikšanas metodika, pieņemta 04.07.2025](#)

Ar vides aizsardzību saistītie būtiskākie normatīvie akti

- Likums "[Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām](#)", pieņemts 02.03.1993.
- MK noteikumi [Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"](#), pieņemti 16.03.2010.
- [Sugu un biotopu aizsardzības likums](#), pieņemts 16.03.2000.
- MK noteikumi [Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu"](#), pieņemti 14.11.2000.
- MK noteikumi [Nr.940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu"](#), pieņemti 18.12.2012.
- Likums "[Par kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās](#)", pieņemts 04.04.2013.
- MK noteikumi [Nr.891 "Par saimnieciskās darbības ierobežojumiem, par kuriem pienākas kompensācija, tās izmaksas"](#), pieņemti 17.09.2013.

Citi ar VMD kompetenci saistīti normatīvie akti

- [Aizsargjoslu likums](#), pieņemts 05.02.1997.
- MK noteikumi [Nr.63 "Meža aizsargjoslu ap pilsētām noteikšanas metodika"](#), pieņemti 04.02.2003.
- MK noteikumi [Nr.306 "Noteikumi par ekspluatācijas aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm noteikšanas metodiku lauksaimniecībā izmantojamās zemēs un meža zemēs"](#), pieņemti 02.05.2012.
- MK noteikumi [Nr.406 "Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas metodika"](#), pieņemti 03.06.2008.
- MK noteikumi [Nr.392 "Kultūras pieminekļu aizsargjoslas \(aizsardzības zonas\) noteikšanas metodika"](#), pieņemti 15.07.2003.
- Likums "[Par koku un apaļo kokmateriālu uzskaiti darījumos](#)", pieņemts 16.12.2004.
- MK noteikumi [Nr.744 "Noteikumi par koku un apaļo kokmateriālu uzskaiti"](#), pieņemti 06.11.2007.
- MK noteikumi [Nr.171 "Par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai 2014.-2020.gada plānošanas periodā, kā arī pārejas laikā 2021. un 2022.gadā"](#), pieņemti 07.04.2015.
- Likums "[Par kultūras pieminekļu aizsardzību](#)", pieņemts 12.02.1992.
- [Teritorijas attīstības plānošanas likums](#), pieņemts 13.10.2011.
- Likums "[Par kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās](#)" pieņemts 04.04.2013.
- [Augu aizsardzības likums](#), pieņemts 17.12.1998.
- [Lauksaimniecības un lauku attīstības likums](#), pieņemts 07.04.2004.
- [Teritorijas attīstības plānošanas likums](#), pieņemts 13.10.2011.

Aktualizēts saistošo normatīvu saraksts ir pieejams: <https://www.vmd.gov.lv/lv/normativie-akti> (skatīts 02.07.2026.)

Latvijas Republikas ratificēto daudzpusējo vides aizsardzības nolīgumu un konvenciju, ILO konvenciju saraksts
06.12.1951. "Starptautiskā augu aizsardzības konvencija (pārstrādātais teksts apstiprināts FAO konferences 29 sesijā, 1997.gada novembrī)" (International Plant Protection Convention (New Revised Text approved by the FAO Conference at its 29th Session - November 1997))
20.10.2000. "Eiropas ainavu konvencija" (European Landscape Convention)
16.09.1979. Berne, "Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību" (Convention for the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Bern, 1979)
23.06.1979. "1979.gada Konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību" (Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals, Bonn, 1979)
03.03.1973. konvencija "Konvencija par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām" (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES), Washington, 1973)
25.02.1991, starptautisks dokuments "1991.gada 25.februāra ESPO Konvencija par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā" (25 February 1991, ESPO Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context)
22.03.1974.un 1992.g. starptautisks līgums "Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzības konvencija (Helsinki Konvencija)" (Convention on the Protection of Marine Environment of the Baltic Sea Area, Helsinki, 1974 and 1992)

16.11.1972. UNESCO Parīzes "Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību" (Convention for the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, Paris, 1972)
17.10.2003. UNESCO Parīzes "Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu" (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage, Paris, 2003)
02.02.1971, Ramsāres "Konvencija par starptautiskās nozīmes mitrājiem, īpaši kā par ūdensputnu dzīvesvidi" (Convention on Wetlands of International Importance especially as Waterfowl Habitat, Ramsar, 1971)
05.06.1992, starptautisks dokuments "Konvencija par bioloģisko daudzveidību" (Convention on Biological Diversity, Rio de Janeiro, 1992)
22.03.1985, "Vīnes konvencija par ozona slāņa aizsardzību" un tās 16.09.1987, protokols "Monreālas protokols par ozona slāni noārdošām vielām"(Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer, Vienna, 1985 and the 1987 Montreal Protocol on the Substances Depleting the Ozone Layer)
09.05.1992, "Apvienoto Nāciju Organizācijas vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām" (United Nations Framework Convention on Climate Change, 1992)
ILO Conventions listed in FSC-POL-30-401 FSC and the ILO Conventions which must be complied with in all FSC certified forests
ILO C29 1930,g, "Piespiedu darba konvencija" (ILO C29 Forced Labour Convention)
ILO C87 1948,g,"Konvencija par asociāciju brīvību un tiesību aizsardzību, apvienojoties organizācijās" (ILO C87 Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Conventions)
ILO C97 1949,g, (nav ratificēta) "Konvencija par darbaspēka migrāciju" (ILO C97 Migration for Employment (Revised) Convention)
ILO C98 1949,g, "Konvencija par tiesībām uz apvienošanās organizācijās un kolektīvo līgumu slēgšanu" (ILO C98 Right to Organise and Collective Bargaining Convention)
ILO C100 1951,g, "Konvencija par vienlīdzīgu atlīdzību" (ILO C100 Equal Remuneration Convention)
ILO C105 1957,g, "Konvencija par piespiedu darba izskaušanu" (ILO C105 Abolition of Forced Labour Convention)
ILO C111 1958,g, "Par diskrimināciju (attiecībā uz nodarbinātību un nodarbošanos)" (ILO C111 Discrimination (Occupation and Employment) Convention)
ILO C131 1970,g, "Par minimālās algas noteikšanu" (ILO C131 Minimum Wage Fixing Convention) ILO C138 1973,g, "Minimālā vecuma konvencija" (ILO C138 Minimum Age Convention)
ILO C141 1975,g, (nav ratificēta) "Konvencija par lauku strādnieku organizācijām" (ILO C141 Rural Workers' Organizations Convention)
ILO C142 1975,g, "Par darbaspēka resursu attīstību" (ILO C142 Human Resources Development Convention)
ILO C143 1975,g, (nav ratificēta) "Konvencija par migrējošiem strādniekiem (papildu noteikumi)" (ILO C143 Migrant Workers (Supplementary Provisions) Convention)
ILO C155 1981,g, "Konvencija par darba drošību un arodveselību" (ILO C155 Occupational Safety and Health Convention)
ILO C169 1989,g, (nav ratificēta) "Pamatiedzīvotāju un cilšu iedzīvotāju Konvencija" (ILO C169 Indigenous and Tribal Peoples Convention)
ILO C182 1999,g, "Bērnu darba ļaunāko formu konvencija" (ILO C182 Worst Forms of Child Labour Convention)
ILO Prakses kodekss attiecībā uz drošību un veselības aizsardzību meža darbos (ILO Code of Practice on Safety and Health in Forestry Work (ILO 1998))
ILO R135 1970,g, "Rekomendācija minimālās algas noteikšanai" (ILO Recommendation R135 Minimum Wage Fixing Recommendation)

2. pielikums Vadlīnijas. procedūras un instrukcijas

I. Vadlīnijas biomasas un saglabājamo koku atstāšanai cīsmā

A. Saglabājamo koku atstāšana cīsmā

1. Cirtēs ir jāsaglabā dabiskam mežam raksturīgas struktūras:
 - galvenajā cirtē vidēji jāsaglabā 10 dzīvi koki uz 1 ha (nav piemērojami plantācijām);
 - atstātie koki jāsaglabā neatkarīgi no to stāvokļa turpmāko aprites ciklu laikā (nav piemērojami plantācijām);
 - ja iespējams, šādi koki ir jāatstāj grupās.
2. Par saglabājamiem uzskatāmi koki, kas ir
 - augtspējīgi iepriekšējās paaudzes koki – vai, ja tādu nav, – augtspējīgi koki, kuru caurmērs lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru nogabalā
3. Vēlams, lai augstāk minētie saglabājamie koki atbilstu vismaz vienam no šādiem kritērijiem:
 - koki no iepriekšējā aprites cikla;
 - ozoli, liepas, priedes, oši, gobas, vīksnas, kļavas, skābarži;
 - vecākie un lielāko dimensiju koki ar plašu, labi attīstītu vainagu;
 - koki ar dobumiem;
 - koki ar deguma rētām;
 - koki ar lielām ($D > 50$ cm) putnu ligzdām un koku rindu (15-20 m) ap tiem.
4. Saglabājamās papildu vērtības:
 - Saglabājams viss apaugums 15 metru zonā ap ligzdas koku (ligzdas diametrs lielāks par 50 cm);
 - Ja mežizstrādes procesa laikā tiek atrasta ligzda, mežizstrādes process cīsmā ap ligzdas vietu tiek apturēts un organizācija izvērtē turpmāko rīcību;

B. Kritālu un sausstāvošo koku atstāšana cīsmā

1. Cīsmās, kurās ir krituši, nolauzti vai stāvoši sausi koki, tie jāsaglabā ievērojot nosacījumus:
 2. Cīsmās, kurās ir krituši, nolauzti vai stāvoši sausi koki, tie jāsaglabā ievērojot nosacījumus:
 - koki, kuru diametrs 1.3m augstumā no sakņu kakla vai lūzuma vietā ir lielāks par 50cm;
 - resnākie koki;
 - ja cīsmā saglabāto sauso koku kopējais apjoms pārsniedz 8 stumbrus vai to daļas vidēji uz ha, pārējo sauso koksni var saimnieciski izmantot;
 - stāvošus sausus kokus nesaglabā ekspluatācijas aizsargjoslās.
 - Ja stāvoši sausi koki atrodas tuvāk nekā atstājamā koka augstuma attālumā no ceļiem, dzelzceļiem, elektrolīnijām, citām gaisa pārvada līnijām, sabiedrībai nozīmīgām vietām un, ja tas ir tehnoloģiski iespējams, tos saglabāt kā augstos celmus (3-5m). Ja tas nav tehnoloģiski iespējams - nozāgēt un novietot paralēli pievešanas ceļam.
 - Lai ierobežotu sakņu trūpi izraisošās sēnes *Heterobasidion annosum*s.l. iespējamo izplatību, saimnieciski izmantot ieteicams sauso egles koksni (zem 50 cm diametrā).
 - Dabas aizsardzībai nozīmīgās teritorijās saglabājamās sausās koksnes daudzumu var palielināt.
 - Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (dabas liegumos, dabas parkos), ja individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos nav teikts citādi, sauso koksni saglabāt vismaz 20m³ vidēji uz cīsmas ha.
 - Medņu riestu vietās saglabā kritušus, nolauztus vai stāvošus sausus kokus, kuru diametrs ir lielāks par 25 cm - vismaz 20 stumbrus vai to daļas uz ha.
 - Sabiedrības bieži apmeklētās vietās (gar ceļiem, gājēju, riteņbraucēju takām, atpūtas vietām u.c.) saglabājamās sausās koksnes daudzumu var samazināt.
 - Sauso koksni vēlams saglabāt vienā vai vairākās grupās - vecu (koki ar sadalīšanās pazīmēm), nelielu (platība mazāka par 0.1 ha), saimnieciskās darbības neskartu vējgāžu vietās.
- Degušās audzēs, kas degšanas brīdī bijušas vecākas par 30 gadiem, saglabāt izdzīvojušos kokus grupās vai izklaidus, kā arī mozaīkveidā izvietotas grupas ar atmirušiem kokiem.

C. Ekoloģisko vērtību izvietojums

1. Mitrās mikroieplakās (reljefa pazeminājuma vietas ar izteikti paaugstinātu mitrumu) jāsaglabā pamežs, kriticalas, sausokņi, paauga un iespēju robežās ap to jākoncentrē atstājamie koki.
2. Pārejas joslās no meža uz atklātu ekosistēmu (pļavas, ganības, aramzeme) mežaudzes daļā, kuras platums ir vienāds ar pusi no valdaudzes koku vidējā augstuma:
 - saglabājami sausokņi ar $D > 25\text{cm}$ un atsevišķi pameža sugu īpatņi tādā apmērā, kas netraucē mežsaimniecisko darbību;
 - vairāk koncentrē atstājamās kokus.

II. Vadlīnijas ūdeņu aizsardzībai meža darbos

1. Pēc darbu beigšanas nav pieļaujams atstāt ar ciršanas atliekām vai tehnikas radītām risām aizsprostotas ūdensteces vai grāvjus;
2. Nav pieļaujams, ka no risām veidojas mākslīgas ūdens teces, kas ieplūst dabiskajās ūdenstecēs, ūdenstilpēs, grāvjos vai izveido applūdušas teritorijas;
3. Jānovērš pa pievešanas ceļa risām stumtā saduļķotā ūdens ieplūšana grāvjos, upēs vai citās ūdenstilpēs;
4. Ja pa pievešanas ceļa risām ar tehniku tiek stumts humusu saturošs saduļķots ūdens, rīkojas šādi:
 - ja ar tehniku stumtā ūdens daudzums ir liels, ūdens plūsmas mazināšanai uz pievešanas ceļa, atsevišķās vietās, izveido biezus zaru klājumus vairāku metru garumā. Šādi zaru klājumi veido barjeras, kas mazina stumtā ūdens plūsmu;
 - pirms ūdensteču, grāvju vai citu ūdenstilpju šķērsošanas uz pievešanas ceļa izveido zaru klājumu. Zaru klājumu veido tik garu, lai tas pilnībā novērstu saduļķotā ūdens ieplūšanu ūdenstecēs, grāvjos vai citās ūdenstilpēs.
5. Pievešanas ceļiem šķērsojot grāvjus vai ūdensteces, ja ūdenstece nav liela, tajos ieklāj kokmateriālus un pa virsu ciršanas atliekas.
6. Lai nedeformētu grāvja vai ūdensteces malas, kokmateriālus un ciršanas atliekas ieklāj 3-4 m aiz abām grāvja vai ūdensteces malām.
7. Ja grāvī vai ūdenstecē ir liela ūdens plūsma, veido pagaidu šķērsojumus (tiltus):
 - pārlietot pāri grāvim vai ūdenstecei resnākos kokmateriālus, izveido pamata sijas, kurām virsū noklāj tievākos kokmateriālus un ciršanas atliekas;
 - izmantojot speciālo plastmasas caurules, kuras ieklāj grāvī vai ūdenstecē un virsū noklāj ciršanas atliekas.
8. Pēc darbu beigšanas grāvjus un ūdensteces atbrīvo no kokmateriāliem, ciršanas atliekām un atjauno normālu ūdens plūsmu.
9. Ja pēc mežizstrādes darbiem seko augsnes gatavošana, un augsnes gatavošanas teknikai būs nepieciešams tilts grāvju vai ūdensteču šķērsošanai, pēc mežizstrādes darbu beigšanas rīkojas šādi:
 - no kokmateriāliem izveidotos pagaidu tiltus saglabā;
 - ja tika veidots šķērsojums ieklājot kokmateriālus grāvī, un nākamajiem darbu izpildītājiem būs tehniskas iespējas izveidot šķērsojumu, kokmateriālus izceļ ārā un novieto grāvja malā;
 - minētos šķērsojumus saglabā tikai ar uzņēmuma darbinieka, kurš izsniedzis darba uzdevumu, atļauju.
10. Jāveic atjaunošanas darbus vietās, kur īstenotie aizsardzības pasākumi neaizsargā ūdensteces, ūdenstilpes, piekrastes zonas un to savienojamību, ūdens kvantitāti vai ūdens kvalitāti no meža apsaimniekošanas darbību ietekmes.
11. Jāveic atjaunošanas darbus vietās, kur organizācijas iepriekš veiktie pasākumi uz sauszemes un ūdenī ir nodarījuši kaitējumu dabiskām ūdenstecēm, ūdenstilpēm un piekrastes zonām.
12. Savas kompetences ietvaros rīkojas, lai novērstu vai mazinātu iepriekšējo apsaimniekotāju vai trešo pušu darbības rezultātā nodarīto kaitējumu ūdenstecēm, ūdenstilpēm, piekrastes zonām, kura avots (iemesls) meklējams apsaimniekotajā teritorijā.

III. Vadlīnijas meža autoceļu būvniecībā, uzturēšanā un slēgšanā

1. Meža infrastruktūras objekti (turpmāk MIO) lietojami atbilstoši to paredzētajām funkcijām.
2. Meža autoceļi (turpmāk MAC) ekspluatējami ņemot vērā to projektēšanā pieņemto aprēķina slodzi uz transportlīdzekļa maksimāli noslogoto asi – 10 t. kā arī transportlīdzekļa kravas īpatnības, ceļa tehnisko stāvokli un meteoroloģiskos apstākļus.
3. Maksimāli atļautā pilnā masa ir 52 tonnas, ja konkrētā ceļa posmā nav noteikts savādāk.
4. Smagajiem kravas transportlīdzekļiem maksimālais braukšanas ātrums meža autoceļos - 30 km/h. Braukšanas laikā ņemt vērā ceļa parametrus, pārredzamību, ceļa stāvokli, transportlīdzekļa kravas īpatnības, kokmateriālu krautuvju izvietojumu un meteoroloģiskos apstākļus.
5. Viegļajiem automobiļiem, pārvietojoties pa meža autoceļiem un izvēloties braukšanas ātrumu, ņemt vērā ceļa parametrus, pārredzamību, ceļa stāvokli, kokmateriālu krautuvju izvietojumu un meteoroloģiskos apstākļus.
6. Kokmateriālu transportēšanas intensitāte jāizvēlas atbilstoši ceļa nestspējai konkrētajā brīdī.
7. Meža autoceļos aizliegts:
 - 7.1. neievērot CSN;
 - 7.2. veikt darbības, kuru rezultātā tiek būtiski bojāti vai iznīcināti MAC elementi:
 - 7.2.1. ceļa sega.
 - 7.2.2. ceļa konstruktīvās kārtas.
 - 7.2.3. tilti un caurtekas.
 - 7.2.4. cits aprīkojums;
 - 7.3. veikt darbības, kuru rezultātā tiek bojāts vai iznīcināts MAC aprīkojums:
 - 7.3.1. ceļazīmes.
 - 7.3.2. atvairbarjeras.
 - 7.3.3. vārti.
 - 7.3.4. cits aprīkojums;
 - 7.4. aizsprostot ceļa brauktuvi, nomales un ceļu inženierbūves;
 - 7.5. izmantot ceļa nomali autotransporta braukšanai un stāvēšanai;
8. Ja saimnieciskās darbības rezultātā meža infrastruktūras objekts ticis piegrūžots, piesārņots vai bojāts, tas atbrīvojams no piegrūžojuma vai piesārņojuma, radušies bojājumi novēršami.
9. Ja transportlīdzeklis ir uzsācis kokmateriālu uzkrāšanas darbus, tādā veidā aizšķērsojot brauktuvi, tad pārējiem transportlīdzekļiem jā sagaida kraušanas darbu pabeigšana.
10. Konstatējot meža infrastruktūras objektos apstākļus, kas apdraud satiksmes drošību, vai MAC funkcionēšanu, par to nekavējoties ziņojams meža infrastruktūras objekta pārvaldītājam, un ar iespējamiem līdzekļiem (piemēram, labi saskatāms un kontrastējošs audums, papīrs vai atstarotājs) apzīmējama meža infrastruktūras lietotājus apdraudošā vieta.
11. Ja apdraudošās vietas apzīmēšana nenodrošina drošu MAC ekspluatāciju vai satiksmes drošību Mežu apsaimniekotājs, atkarībā no MAC piederības līdz apdraudējuma novēršanai slēdz vai ierosina slēgt MAC.
12. Pirms MAC būvniecības vai rekonstrukcijas darbību uzsākšanas vienmēr tiek veikts ietekmes uz vidi novērtējums.

IV. Meža platību kartēšanas un zemes robežu markēšanas procedūra

1. Vispārējie jautājumi

Procedūra izstrādāta, lai nodrošinātu vienotas zemes vienību robežu identifikācijas un robežzīmju ierīkošanas prasības BONO un sertifikācijas grupas biedru nekustamajos īpašumos.

2. Izmantotie normatīvie akti:

- Nekustamā īpašuma valsts kadastra likums. Pieņemts 2005.gada 1.decembrī.
- Ministru kabineta noteikumi Nr.1019 Zemes kadastrālās uzmēršanas noteikumi. Pieņemti 2011. gada 27. decembrī
- Civillikums. Trešā daļa. Lietu tiesības. Pieņemts 1937. gada 28. janvārī.

3. Robežu ierīkošana.

- Robežu ierīkošanas darbi (robežzīmes, vizūras, robežas markējums, identifikācijas plāksņu izvietošana) ir jāveic 3(trīs) mēnešu laikā no robežu noteikšanas akta parakstīšanas brīža, taču to ierīkošanas laiks nedrīkst būt ilgāks par zemes robežplāna projekta iesniegšanas brīdi. Terminā netiek ieskaitīts laika periods, kad robežzīmju ierīkošana nav iespējama nelabvēlīgo laika apstākļu dēļ.

4. Platību kartēšana

- Uzmērot zemes vienību, katrai zemes vienībai sagatavo zemes robežu plānu, situācijas plānu un apgrūtinājumu plānu kā atsevišķus dokumentus.
- Plāns ir abpusēji noformēts dokuments, kas sastāv no titullapas A4 formātā un grafiskā attēlojuma A4 vai A3 formātā. Plānu sagatavo, pamatojoties uz zemes kadastrālajā uzmēršanā iegūtajiem tehniskajiem datiem. Ja plāna grafisko daļu nav iespējams sagatavot uz vienas A3 formāta lapas, grafisko attēlojumu izvieto uz vairākām lapām, norādot lapu izvietojuma shēmu.

5. Robežu markēšana

- Robežu markējums ir izvietojams uz augošiem kokiem gar robežstīgas malu vai vizūras līnijā, īpašnieka valdījumā/īpašumā esošās zemes pusē.
- Markējums ir jāizvieto tādā veidā, lai no marķētā koka būtu labi saskatāms nākamais marķētais koks. Attālums starp diviem blakus esošiem marķētiem kokiem nedrīkst būt lielāks par 50 m.

6. Robežzīmju ierīkošana

- Robežzīmju vietas iezīmē un robežu vizūras apvidū nosprauž mērniecības darbu izpildītājs (mērnieks). Robežzīmju ierīkošanas laiks tiek noteikts robežu noteikšanas aktā.
- Pievienojoties ierādītām robežām, kopējie robežpunkti jāuzmēra.
- Caurules vai stieņus ierok 0.5m dziļumā, atstājot 0.3m caurules(stieņa) virs zemes kupicas izveidošanai, bet vietās, kur apdraudēta to saglabāšanās – cauruli (stieni) ierok 0.3m zem zemes virsmas, neparedzot kupicas izveidošanu.
- Ierīkojot robežzīmes, ap krustakmeņiem, dzelzsbetona stabiem, mūra un koka stabiem, metāla caurulēm un stieņiem rok riņķveida grāvīti, kura iekšmala atrodas 110 cm attālumā no robežzīmes centra. Grāvīša dziļums – 30 cm, platums zemes virsmas līmenī – 50 cm, grāvīša dibena platums – 20 cm. Ap robežzīmi veido 30 cm augstu grunts uzbērumu. Ja kupica jāveido pilsētās un ciemos, to veido ar 1 m diametru
- Zemes vienības robežas nostiprina apvidū ar patstāvīgām robežzīmēm, kuras ierīko:
 - robežu pagriezienu punktus;
 - vietās, kur robežas pievienojas vai atzarojas no ūdenstecēm un (vai) ūdenstilpēm;
 - valsts autoceļu un pagastu ceļu nodalījuma joslas pagriezienu punktus ceļa posmos caur ciemu, vasarnīcu un dārzkopības apbūves teritorijām un vietās, kur autoceļa nodalījuma joslai ir paplatinājumi vai sašaurinājumi;
 - dzelzceļa nodalījuma joslas pagriezienu punktus.
- Ja robežzīmes ierīkošanas vietā ierīkota valsts ģeodēziskā zīme, par robežzīmi apvidū nosaka valsts ģeodēzisko zīmi.
- Ja īpašuma robeža iet pa kvartālstīgu tad uz kvartālstīgas tiek ierīkotas slēptās robežzīmes un papildus kvartālstīgas malā tiek ierīkots nostiprināts robežpunkts vietās, kur atiet cits īpašums.
- Robežzīmes neierīko un nenostiprina robežu pagriezienu punktus:
 - gar ūdensteču un (vai) ūdenstilpju krastiem;
 - ūdenstecēs un (vai) ūdenstilpēs;
 - zem būvēm, būvju stūros, purvos un citās nepieejamās vietās.

- Par robežzīmēm izmanto:
 - krustakmeņus – vismaz 60 kg smagus laukakmeņus ar 6 cm garu un 0.5 cm dziļu krustveida iekalumu robežzīmes centrā;
 - dzelzsbetona stabus – 130 cm garus stabus ar minimālo šķērsriezumu 10 x 10 cm un staba apakšā cilpā ievietotu šķērsi;
 - koka stabus – 130 cm garus stabus ar diametru 15–20 cm un apakšgalā piestiprinātu šķērsi;
 - metāla caurules. stieņus – 80 cm garas caurules. stieņus ar diametru no 2 līdz 3cm un apakšgalā piestiprinātu šķērsi;
 - metāla stieņus un tapas cietajā segumā (piemēram. flīzes. asfaltbetons. cementbetons). kuru garums ir 8–50 cm;
 - metāla caurules. stieņus un tapas gruntī. kuru garums ir 50–80 cm;
 - žoga stabus – neatkarīgi no to izmēriem;
 - būves stūrus
 - 0.8m garas plastikāta caurules ar šķērsriezuma diametru no 3cm līdz 5cm un apakšgalā piestiprinātu šķērsi.

V. Vadlīnijas augsnes bojājumu minimizēšanai

1. Lai mazinātu augsnes bojājumus un ūdens piesārņojumu, ievēro šādas prasības:

- Cirmsas tehnoloģiskajā kartē atzīmē galvenos un otršķirīgos ceļus, pievešanas ceļus, krautuves, lielas meliorācijas sistēmas, tiltus ūdenskrātuvju šķērsošanas vietās, buferzonas un aizsargājamās teritorijas.
- Pievešanas ceļos cirmās un ārpus tām, darbu izpildītājs veic pasākumus, lai mazinātu risu veidošanos darbu izpildes laikā;
- Jāpievērš uzmanība pievešanas apstākļiem. Cirmsas izstrādes laika plānošanā, ņem vērā augsnes nestspēju katrā no meža tipiem;
- Kopšanas ciršu izstrādē nav pieļaujama tehnika, kuru tās ražotājs nav paredzējis darbam kopšanas cirtēs.
- Pirms cirmsas izstrādes apseko cirmsas teritoriju un atzīmē cirmsas skicē lokālās mitrās ieplakas. Pievešanas ceļu un tehnoloģisko koridoru izvietojuma plānošanu veic tā, lai, ja iespējams, izvairītos no mitru ieplaku šķērsošanas.
- Pievešanas ceļam no cirmsas līdz krautuvei jābūt pēc iespējas īsākam un sausākās vietās plānotam. Tas mazinās darbu izmaksas un iespējamo augsnes bojājumu platību.
- Pievešanas ceļu ierīkošana un pārvietošanās ar tehniku aizliegta gravās, kriteņu, noslīdeņu, iežu atsegumu vietās un 10 metru platā joslā no to augšējās malas. Prasība attiecas uz gravām, kuras ir vismaz 15 metru dziļas, 10 metru platas un, kuru nogāzes slīpums ir vismaz 30 grādu;
- Ar tehniku pārvietojas tikai pa plānotajiem kokmateriālu pievešanas ceļiem vai tehnoloģiskajiem koridoriem. Pārvietoties ārpus pievešanas ceļiem pieļaujams tikai izņēmuma gadījumos;
- Izvairās no ūdensteču šķērsošanas, kur vien tas ir iespējams. Ja nav iespējams izvairīties, ūdensteci šķērso vienā vietā, vai pēc iespējas mazākā skaitā vietu.
- Ja cirmā ir nogāzes, kuras pārvarot tehnika izbuksē un rada būtiskus augsnes bojājumus, tehnikas pārvietošanās virzienu izvēlas lejā no nogāzes. Šādu tehnikas pārvietošanās virzienu izvēlas, ja pastāv iespēja apbraukt nogāzi pa lēzenāku vietu.
- Izvairās plānot pievešanas ceļus vietās, kur risas var radīt mākslīgu ūdensteci.
- Izvairās plānot kokmateriālu krautuves vietās ar zemu augsnes nestspēju, kad augsne nav sasalusi vai izkaltusi.

VI. Prasības vides piesārņojuma samazināšanai

Ievads

Šajā dokumentā aprakstītas prasības un veicamie pasākumi, lai novērstu vai ierobežotu vides piesārņojumu, veicot meža darbus.

Šo prasību mērķi ir:

- Novērst vai samazināt piesārņojumu, kas var radīt kaitējumu cilvēka veselībai, īpašumam un videi;
- Noteikt galvenos piesardzības pasākumus, kas veicami, lai nodrošinātu piesārņojuma samazināšanu;
- Nodrošināt BONO un sertifikācijas grupas biedru darbiniekus un ārpakalpojumu sniedzējus ar pamazināšanām par rīcību vides piesārņojuma gadījumā.

1. Prasības

1.1. Lai samazinātu vai novērstu vides piesārņojumu meža darbos ir noteiktas prasības:

- 1.1.1. tehnikai un motorinstrumentiem;
- 1.1.2. naftas produktu uzglabāšanai un transportēšanai.
- 1.1.3. naftas produktu absorbējošo materiālu lietošanai;
- 1.1.4. atkritumu apsaimniekošanai.

1.2. Vispārējās prasības par piesārņojuma samazināšanu vidē nosaka “Vides aizsardzības likums” un likums “Par piesārņojumu”, un tās ir saistošas visiem meža darbu izpildītājiem.

2. Prasības tehnikai un motorinstrumentiem

2.1. Izpildot meža darbus, nav atļauts piesārņot augsni un ūdeņus. Meža darbos iesaistītajai tehnikai un motorinstrumentiem jābūt bez eļļas, degvielas un tehnisko šķidrumu noplūdēm. **Ja konstatē noplūdes, darbus nekavējoties pārtrauc** un veic remontu.

3. Prasības naftas produktu uzglabāšanai un transportēšanai

3.1. Meža darbos izmantotās tehnikas apgādei ar degvielu jāatbilst “Eiropas valstu nolīguma par bīstamo kravu starptautiskajiem pārvadājumiem ar autotransportu” (ADR) prasībām.

3.2. Bīstamo kravu pārvadājumos iesaistīto personālu apmāca un veic apmācību dokumentēšanu atbilstoši ADR nolīguma I sējuma 1.3. un 1.3.3.punktā noteiktajam.

3.3. Visas degvielas tvertnes, kuras glabā meža darbu izpildes vietās, vai izmanto degvielas piegādei, marķē atbilstoši ADR nolīguma II sējumā noteiktajām prasībām.

3.4. Uz degvielas tvertnēm piestiprina bīstamības zīmes un norādes par pārvadājamo vielu. Bīstamības zīmju malu izmēri ir 10 cm. Dīzeļdegvielai bīstamības zīmes ir sarkani rombi ar melnu vai baltu liesmu un ciparu „3” apakšējā stūrī, un zīme ar zivs un koka simbolu, kas brīdina par videi bīstamu vielu. Pārvadājot dīzeļdegvielu, uz tvertnes norāda tās kodu – UN1202. Ja tvertne lielāka par 450 l, bīstamības zīmes un degvielas kodu piestiprina uz tvertnes divām pretējām pusēm.

3.5. Meža darbu izpildes vietā uz zemes atļauts glabāt tikai metāla vidējas kravnesības konteinerus (IBC), kas atbilst ADR nolīguma prasībām.

3.6. Degvielas piegādēm atļauts izmantot jebkura tipa degvielas tvertnes, kas atbilst ADR nolīgumam.

3.7. Uz visām degvielas tvertnēm jābūt ADR apzīmējuma kodiem. Degvielas tvertņu kodā ir simbols un lielie burti Y, Z vai X, kas norāda šādas iepakojšanas grupas:

- 3.7.1. Y – II un III iepakojšanas grupa (benzīns, dīzeļdegviela);
- 3.7.2. Z – tikai III iepakojšanas grupa (dīzeļdegviela);
- 3.7.3. X – I, II un III iepakojšanas grupa.

3.8. Ja degvielas piegādei uz meža darbu vietu izmanto specializētu autotransportu, tam jāatbilst ADR nolīguma prasībām.

3.9. Pārvadājot pa autoceļiem vairāk par 60 l degvielas, līdzī jābūt noformētiem kravas pavaddokumentiem, pavadzīmei atbilstoši ADR nolīgumam, un citiem dokumentiem atbilstoši spēkā esošiem normatīviem.

3.10. Uz atvieglotiem ADR noteikumiem, t.i., bez speciālas autovadītāja apliecības bīstamo kravu pārvadāšanai, dīzeļdegvielu var pārvadāt ne vairāk par 1000 litriem transporta vienībā.

3.11. Pārvadājot degviela tvertnes vai kannas, tās nostiprina atbilstoši MK noteikumiem nr.166 „Noteikumi par gabalkravu izvietošanu un nostiprināšanu autopārvadājumos”.

3.12. Ja pārvadājot kannas vai motorinstrumentus tie atrodas vienā telpā ar pasažieriem, tos nostiprina pret brīvu pārvietošanos, izmantojot nostiprināšanas saites, sietu, pārklāju vai citas nostiprināšanas ierīces.

3.13. Degvielas un eļļas kannām, kuras izmanto degvielas uzpildīšanai motorinstrumentos, jābūt aprīkotām ar degvielas un eļļas pārliešanas aizsardzības snīpi.

3.14. Tehniskos šķidrumus un naftas produktus glabā atbilstošos un cieši noslēgtos iepakojumos.

4. Prasības naftas produktu absorbējošo materiālu lietošanai

- 4.1. Meža darbos izmantojamās tehnikas un motorinstrumentu uzpildes un ekspluatācijas laikā jānovērš vai līdz minimumam jāsamazina augsnes un ūdeņu piesārņojums ar naftas produktiem vai tehniskajiem šķidrumiem.
- 4.2. Par būtisku augsnes piesārņojumu uzskata, ja naftas produktu vai tehnisko šķidrumu noplūde augsnē ir lielāka par 100 cm² uz augsnes virsmas.
- 4.3. Par būtisku ūdens piesārņojumu uzskata, ja uz ūdens virsmas var novērot naftas produktiem raksturīgo krāsaino plēvi.
- 4.4. Visās tehnikas vienībās, kuras iesaistītas meža darbu izpildē, jābūt vides aizsardzības (naftas produktu absorbentu) komplektam, kurā ir iekļauti:
 - 4.4.1. naftas produktus absorbējošie paklāji;
 - 4.4.2. naftas produktus absorbējoša bona;
 - 4.4.3. cimdu pāris;
 - 4.4.4. atkritumu maisi.
- 4.5. Vides piesārņojuma novēršanai vai mazināšanai, izmanto vides aizsardzības komplektā iekļautos naftas produktus absorbējošos materiālus.
- 4.6. Prasības naftas produktus absorbējošo paklāju lietošanai:
 - 4.6.1. Absorbējošos paklājus lieto visās vietās, kur novēro naftas produktu vai tehnisko šķidrumu noplūdes:
 - 4.6.1.1. uzpildot degvielas tvertni, tehnikas degvielas vai eļļas bāku, ja ir noplūde;
 - 4.6.1.2. veicot tehnikas vai motorinstrumentu remontu, vietās kur noplūst naftas produkti vai tehniskie šķidrumi;
 - 4.6.1.3. zem tehnisko šķidrumu un naftas produktu iepakojuma taras, ja no tās novērojamas noplūdes.
- 4.7. Prasības naftas produktus absorbējošo bonu lietošanai:
 - 4.7.1. Ar tehniku šķērsojot ūdensteces vai izpildot darbus tiešā ūdens tuvumā, regulāri jāpārbauda naftas produktu vai tehnisko šķidrumu noplūdes no tehnikas mezgļiem.
 - 4.7.2. Naftas produktus absorbējošo bonu lieto visos gadījumos, kad ūdenī var novērot naftas produktiem raksturīgo krāsaino plēvi.
 - 4.7.3. Tekošā ūdenī naftas produktus absorbējošo bonu novieto pa straumei no piesārņojuma vietas un iespējami tuvu tai. Bona (-as) izvieto tā, lai aizturētu piesārņojuma tālāku izplatīšanos.

5. Prasības atkritumu apsaimniekošanai

- 5.1. Izpildot meža darbus nav atļauts piesārņot augsni un ūdeņus ar sadzīves vai bīstamajiem (naftas produktus saturoši atkritumi, hidraulikas caurules, eļļas filtri, tehnisko šķidrumu un smērvielu iepakojuma tara, baterijas u.c.) atkritumiem.
- 5.2. Sadzīves atkritumus, kas rodas meža darbu izpildes laikā, glabā atkritumu maisos, un pēc darbu izpildes nogādā tiem paredzētā vietā.
- 5.3. Bīstamos atkritumus glabā atkritumu maisos un pēc darbu izpildes nogādā bīstamo atkritumu savākšanas vietās.
- 5.4. Izlietos naftas produktus absorbējošos materiālus glabā atkritumu maisos un pēc darbu izpildes nodod atpakaļ pārdevējam, pamatojoties uz pirkuma līguma nosacījumiem, vai nodod bīstamo atkritumu savākšanas vietās.
- 5.5. Nav atļauta nekāda veida atkritumu atstāšana, aprakšana vai dedzināšana mežā vai jebkurā citā meža darbu izpildes vietā!

6. Rīcība vides piesārņojuma mazināšanai

- 6.1. Ja pirms darbu izpildes konstatē augsnes, ūdens piesārņojumu vai atkritumus, par šo faktu nekavējoties ziņo BONO vai sertifikācijas grupas biedru atbildīgajam darbiniekam, kurš devis darba uzdevumu.
- 6.2. Ja izpildot darbus radies augsnes vai ūdens piesārņojums, nekavējoties organizē un veic neatliekamos pasākumus, lai novērstu piesārņojuma izplatīšanos vai iekļūšanu pazemes ūdeņos.
- 6.3. Ja notikusi naftas produktu vai tehnisko šķidrumu noplūde un radušies bojājumi augsnei, veic piesārņotās augsnes sanācības pasākumus. Bojātās augsnes virskārtu nogrābj, ievieto atkritumu maisos un nogādā bīstamo atkritumu savākšanas vietās.
- 6.4. Ja notikusi naftas produktu vai tehnisko šķidrumu noplūde ūdenstecēs vai ūdenstilpēs, nekavējoties lieto absorbējošās bonas.
- 6.5. Par bīstamu vides piesārņojumu nekavējoties ziņo BONO vai sertifikācijas grupas biedru atbildīgajam darbiniekam, kurš devis darba uzdevumu.
- 6.6. BONO vai sertifikācijas grupas biedru darbinieku rīcība:
- 6.7. Ja videi radīts bīstams piesārņojums, ziņo BONO vai sertifikācijas grupas biedru atbildīgajam darbiniekam, kurš pārrauga darbus rīkojas sekojoši:
 - 6.8. nekavējoties organizē un veic neatliekamos pasākumus;
 - 6.9. nekavējoties rakstveidā informē Valsts vides dienesta Reģionālo vides pārvaldi par kaitējumu videi un sniedz pilnīgu situācijas raksturojumu;
 - 6.10. savas kompetences ietvaros organizē un veic sanācības pasākumus.
- 6.11. Atbildīgais ziņo BONO vai sertifikācijas grupas biedru darbinieks un meža darbu izpildītājs. Veicot paškontroli. Darbu izpildes pārbaudes aktā reģistrē meža darbu izpildē radušos vides piesārņojuma un prasību pārkāpumu gadījumus.

7. Kaitējuma videi atlīdzināšana

- 7.1. Ja meža darbu rezultātā radīts kaitējums videi, ziņo BONO vai sertifikācijas grupas biedru atbildīgais darbinieks izvērtē atbildību saskaņā ar normatīvajiem aktiem un darbu izpildītāja līguma nosacījumiem.
- 7.2. Meža darbu izpildītājs, kura profesionālā darbība izraisījusi kaitējumu videi vai tiešus kaitējuma draudus, sedz preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas.

8. Valsts vides dienesta Reģionālo vides pārvalžu kontakti

8.1. Valsts vides dienests

Tālrunis: + 371 26338800 (par vides pārkāpumiem un avārijām)

E-pasts: daugavpils@daugavpils.vvd.gov.lv

8.2. Kurzemes reģionālā vides pārvalde: Liepājas valstspilsēta un Ventspils valstspilsēta. Dienvidkurzemes novads. Kuldīgas novads. Saldus novads. Talsu novads. Tukuma novads. Ventspils novads

Tālrunis: +371 63424826

E-pasts: kurzeme@vvd.gov.lv

8.3. Latgales reģionālā vides pārvalde: Daugavpils valstspilsēta. Rēzeknes valstspilsēta. Augšdaugavas novads. Balvu novads. Jēkabpils novads. Krāslavas novads. Līvānu novads. Ludzas novads. Preiļu novads un Rēzeknes novads

Tālrunis: +371 65423219

E-pasts: latgale@vvd.gov.lv

8.4. Lielrīgas reģionālā vides pārvalde: Rīgas valstspilsēta un Jūrmalas valstspilsēta. Ādažu novads. Ķekavas novads. Ogres novads. Olaines novads. Mārupes novads. Ropažu novads. Salaspils novads. Siguldas novads.

Tālrunis: +371 67084278

E-pasts: lielriga@vvd.gov.lv

8.5. Vidzemes reģionālā vides pārvalde: Alūksnes novads. Cēsu novads. Gulbenes novads. Limbažu novads. Madonas novads. Saulkrastu novads. Smiltenes novads. Valkas novads. Valmieras novads. Varakļānu novads. Aizkraukles novads: Aiviekstes pagasts. Aizkraukles pagasts. Aizkraukles pilsēta. Bebru pagasts. Iršu pagasts. Klintaines pagasts. Kokneses pagasts. Kokneses pilsēta. Pļaviņu pilsēta. Skrīveru pagasts. Vietalvas pagasts.

Tālrunis: +371 64207266

E-pasts: vidzeme@vvd.gov.lv

8.5. Zemgales reģionālā vides pārvalde: Jelgavas valstspilsēta. Bauskas novads. Dobeles novads un Jelgavas novads. Aizkraukles novads Daudzeses pagasts. Jaunjelgavas pagasts. Jaunjelgavas pilsēta. Seces pagasts. Sērenes pagasts. Staburaga pagasts. Sunākstes pagasts. Mazzalves pagasts. Neretas pagasts. Pilskalnes pagasts un Zalves pagasts

Tālrunis: +371 63023228

E-pasts: zemgale@vvd.gov.lv

VII. Meža apsaimniekošanas vadlīnijas

Kokmateriālu iegūšanā, galvenās cirtes izpildei, pārsvarā tiek izmantota kailcirtņu metode. Ievērojot Dabas aizsardzības prasības, meža apsaimniekotājs neveic kailcirtes (saglabā augošu koku bieziņu mežaudzes pirmajā stāvā ne mazāku kā 0.4) aizsargjoslās (saskares (pārejas) zonā) ap purviem.

- 10 līdz 100 hektārus lielām purvu platībām — 20 metru joslā;
- par 100 hektāriem lielākām purvu platībām — 50 metru joslā meža augšanas apstākļu tipos uz sausām, nosusinātām, slapjām minerālaugsnēm un nosusinātām kūdras augsnēm un vismaz 100 metru joslā meža augšanas apstākļu tipos uz slapjām kūdras augsnēm.

Audzēs, kur dominē ozoli, liepas, kļavas, vīksnas, gobas un skābarži, tiek nodrošināta šo sugu koku mežaudžu atjaunošana vismaz tādā apjomā, kāds bijis konkrētās sugas īpatsvars pirms galvenās cirtes uzsākšanas. Atbilstoši valsts likumdošanai (MK noteikumi "Noteikumi par koku ciršanu mežā" Nr. 935) mežaudzēs, kur valdošā koku suga ir ozols, liepa, kļava, goba, vīksna vai skābardis, kailcirtne netiek veikta.

Mežsaimnieciskai darbībai, ja tas nerada reālus slimību un kaitēkļu savairošanās draudus apkārtējās audzēs un/vai draudus darba drošībai, apsaimniekojamā teritorijā nav pakļautas:

- vējgāzēs un vējlauzēs atsevišķas vietas, kur auguši lielu izmēru koki;
- degušās audzēs, kas vecākas par 30 gadiem, grupās vai izklaidus - izdzīvojušie koki, kā arī grupās bojā gājušie koki
- mežābeles un kadiķi.

Slapjo mežu apsaimniekošana

Slapjo mežu apsaimniekošanā ievērotas šādas prasības:

- Dabiski atjaunojušos slapjos egļu mežos (dumbrājs, slapjā gārša, slapjais vēris un niedrājs) mežizstrādes laikā ir jāsaglabā paauga tādā apmērā, kas nodrošina darba aizsardzības prasību izpildi, izņemot sanitārās vai rekonstruktīvās cirtēs.
- Slapjos lapu koku mežos (dumbrājs, liekņa, slapjā gārša, slapjais vēris, kā arī niedrājs, kur dominē melnalksnis):
 - kailcirtes platība nepārsniedz 1 ha;
 - kailcirtē atstājamo dzīvo koku skaits – vismaz 30 uz 1 ha, kas atstājami vienā vai vairākās grupās, tajās pēc iespējas saglabājot visu apaugumu, vai atsevišķi;
 - veicināma lapu koku atjaunošanās.

Meža kopšana un atjaunošana

Meža atjaunošanas pamatuzdevums ir mežsaimniecības prasībām atbilstoša produktīva un kvalitatīva meža izaudzēšana, mežu atjaunojot sējot vai stādot, vai veicinot dabisko atjaunošanos, ja tā norit ar dotajiem augšanas apstākļiem atbilstošām koku sugām, ziņo BONO vai sertifikācijas grupas biedri mākslīgajā meža atjaunošanā tiek izmantots tikai sertificēts meža reproduktīvais materiāls.

Mežu platībās ir jāveic apsaimniekošanas darbības, kas uztur vai atjauno dabiskām ekosistēmām raksturīgās dzīvotnes īpašības, lai veicinātu dabiski sastopamo sugu daudzveidību, kā arī to ģenētisko daudzveidību. (Nav piemērojams plantācijām)

Jaunaudžu kopšanu veic ar mērķi, veicināt konkrētiem meža augšanas apstākļiem vislabāk piemērotu koku sugu attīstību. Jāpiemin arī tas, ka kopšana palielina nākotnes meža ražību un atstājamo koku vērtību, kas ir atkarīga no stādu vai sēkļu ģenētiskajām īpašībām. Pareiza stādu izvēle ievērojami ietekmē krājas pieaugumu, kā arī stumbru kvalitāti. Pareizi izkopjot jaunaudzes atstājamiem kokiem ievērojami palielinās augšanas telpa un samazinās meža audzēšanas cikla ilgums. Ir jāievēro sekojoši nosacījumi jaunaudžu kopšanā:

- Veicot jaunaudžu kopšanas cirtes, jāsaglabā platlapju sugu piemistrojums. (Nav piemērojams plantācijām)
- Egļu mežaudžu atjaunošana un to turpmākā kopšana ir veikta tā, lai šajās audzēs 30 gadu vecumā saglabātos vismaz 10% citu koku sugu piemistrojums, ja to pieļauj augšanas apstākļi. (Nav piemērojams plantācijām)

Krājas kopšanas cirte jāuzsāk, kad mežaudzes kokiem no jaunaudžu saslēgšanās brīža sāk pietrūkt augšanai nepieciešamo resursu – ūdens, barības vielu un gaismas. Veicot kopšanas cirti periodiski tiek izcirsta kāda daļa no audzes.

Tīraudzēs ar krājas kopšanas cirtēm regulē biežību un uzlabo audzes kvalitāti, bet mistraudzēs - veido vēlamā sugu sastāva un kvalitātes mežaudzi.

Krājas kopšanas cirtes intensitāte atkarīga no mežaudzes sastāva, vecuma, krājas, galvenās sugas bioloģiskajām īpašībām, augšanas apstākļu tipa un audzes apsaimniekošanas mežsaimnieciskā mērķa, kā arī no mežaudzes spējas turpināt koksnes ražošanu tādā apjomā, lai galvenās cirtes brīdī krāja būtu tuva maksimāli iespējamajai.

Mežizstrādē lietotā tehnika un tehnoloģija

Lai mazinātu mežizstrādes ietekmi uz augsni un augošiem kokiem, kā arī palielinātu iegūstamo sortimentu vairumu un to kvalitāti ziņo BONO vai sertifikācijas grupas biedri iespēju robežās izmanto rokas motorinstrumentus. Tehniskās prasības kokmateriālu pievešanas teknikai tiek noteiktas individuāli, izvērtējot kokmateriālu pievešanas apstākļus un attālumu un lai iespējami mazinātu mežizstrādes tehnikas negatīvo ietekmi uz augsni.

Darba aizsardzība

Visiem meža darbos iesaistītajiem uzņēmumiem ir jābūt izveidotai darba aizsardzības sistēmai, kas ir atbilstoša Darba aizsardzības likumam un ir jāievēro saistošās droša darba prasības, kuras regulē MK noteikumi Nr. 310 „Darba aizsardzības prasības mežsaimniecībā”.

Nosacījumi mežizstrādes darbībās

- Vietās, kur sastopamas lapsu un āpšu alas, saglabājamās paaugas un pameža grupas, tajās netiek veidoti tehnoloģiskie koridori un krautuvju vietas. Minētās prasības var neievērot pilsētu, ciemu administratīvajās teritorijās un atpūtas vietās, kā arī 50 metru zonā gar valsts nozīmes infrastruktūru.
- Saglabājams pamežs (izņemot invazīvās sugas) un paauga, ciktāl tas neapdraud darba drošību.

- Vietas, kurās apsaimniekošana iepriekš nav bijusi atbilstoša izsniegto vadlīniju noteiktajām prasībām. meža apsaimniekošanas pasākumi tiek plānoti tā, lai tuvinātos noteikto prasību izpildei.
- Mežaudzes, kur ozoli (*Qercus robur* L.), liepas (*Tilia cordata* Mill.), kļavas (*Acer platanoides* L.), vīksnas (*Ulmus glabra* Huds.), gobas (*Ulmus laevis* Pal.) un skābarži (*Carpinus betulus* L.) mežaudzes sugu sastāva formulā sastāda 5 un vairāk vienības ir aizliegts nocirst kailcirtē.
- Mitrzemes - ilggadīgi, bebru izveidoti dīķi, appludinājumi, mitrāji dabiskas izcelsmes ūdenstecēs, ko raksturo nokaltuši koki un/vai pārmitrām vietām raksturīga veģetācija, atstājami neskarti. Tas neattiecas uz appludinājumiem, kas ietekmē citiem īpašniekiem piederošās zemes. (Nav piemērojams plantācijām)
- Mežaudzēs, kas vecākas par 30 gadiem, pēc meža ugunsgrēka saglabājamās neskartas atsevišķas izdzīvojušo vai bojā gājušo koku grupas, t.sk., lielāko dimensiju izdzīvojušie vai bojā gājušie koki. (Nav piemērojams plantācijām)